

VINERI 17 OCTOMBRIE 2003 • ANUL LIII NR. 42

FOAIA

FONDAT ÎN 1951 60 FORINTI

românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Un concurs despre limbă, tradiții și neam

Zece ani de la adoptarea Legii pentru Minorități

Catedra de Română din Budapesta la 140 de ani

CALENDAR ORTODOX

20 octombrie, luni — Sf. Mare Mc. Artemie, Duxul și Matroana; Cuv. Gherasim cel Nou.
21 octombrie, marți — † Cuv. Mărt. Visarion, Sofronie și Mc. Oprea; Sf. Preoți Mărt. Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel. Cuv. Ilarion cel Mare;
22 octombrie, miercuri — Sf. Averchie, Episcopul Ierapolei; Sfinții 7 tineri din Efes.
23 octombrie, joi — † Sf. Mc. și Ap. Iacov, ruda Domnului; Sf. Ignatie, Patriarhul Constantinopolului.
24 octombrie, vineri — Sf. Mare Mc. Areta; Sf. Mc. Valentin și Sevastian.
25 octombrie, dămbătă — Sf. Mc. Marcian, Martirie și Anastasie; Sf. Tavit.
26 octombrie, duminică — (†) Sf. Mare Mc. Dimitrie, Izvorătorul de Mir. Duminica a XXIII-a după Rusalii.

Citatul săptămânii

„Unii oameni nu se gândesc la vorba ce spun; alții se gândesc până o spun; puțini se gândesc mult timp după ce au spus-o: folosul cel mai mare îl trag aceștia.”
Nicolae Iorga (1871–1940)

AGENDĂ

20 octombrie

1854 — s-a născut poetul francez Arthur Rimbaud.
1932 — s-a format Guvernul Național-Țărănesc, președinte Iuliu Maniu.

21 octombrie

1754 — s-au inaugurat primele școli din Blaj, nucleul viitorului Seminar și Gimnaziul. Din acel moment, Blajul a devenit centrul învățământului românesc din Transilvania.
1833 — s-a născut Nobel Alfred, chimistul, fondatorul Premiului Nobel, inventatorul dinamitei.
1923 — a fost deschis primul planetariu la un muzeu din München.

22 octombrie

1811 — s-a născut Franz Liszt, compozitor și pianist maghiar.
1882 — a murit pictorul Ion Andreescu, membru de onoare post-mortem al Academiei Române.

23 octombrie

1861 — la Sibiu, în urma petiției a 176 de intelectuali, s-a înființat Asociațiunea Transilvană pentru Literatură Română și Cultura Populului Român (ASTRA). Statutele elaborate de Timotei Cipariu, George Barițiu și Ion Pușcariu, prevedeau ca scopuri ale societății: propagarea cunoștințelor științifice, încurajarea literaturii și artelor, culegerea folclorului, elaborarea unei istorii a Transilvaniei.

24 octombrie

1818 — s-a născut, la Iași, Dimitrie Gusti, poet, traducător de fabule, autor de manuale didactice, conducător al ziarului „Zimbul”.
1863 — a murit poetul Andrei Mureșanu. Poezia lui, cu titlul *Un răsunet* a devenit marșul revoluționarilor ardeleni de la 1848.

25 octombrie

1825 — s-a născut compozitorul austriac Johann Strauss, cel mai mare compozitor de valsuri.
1881 — s-a născut pictorul spaniol Pablo Picasso.
1921 — s-a născut Mihai I., Rege al României între anii 1927–1930 și 1940–1947.

26 octombrie

1673 — s-a născut domnitorul Moldovei Dimitrie Cantemir, enciclopedist român și savant cu faimă europeană, autor de lucrări redactate mai ales în latină, dar și în limba română.
1850 — s-a născut istoricul Grigore Tocilescu, istoric, arheolog și folclorist, vicepreședinte al Academiei Române.
1860 — s-a inaugurat, în prezența lui Alexandru Ioan Cuza, Universitatea din Iași, cu patru facultăți: drept, filosofie, științe și teologie.

Întâlnire transfrontalieră la Giula

Cu seriozitate și spirit de răspundere s-au dezbătut la Primăria din Giula, în ziua de 7 octombrie, chestiuni privitoare la perspectivele de dezvoltare comună ale regiunii Arad și Bichiș. În ziua amintită, în sala festivă a Primăriei s-au întâlnit pentru a 17-a oară primari și funcționari de seamă din localități situate în ambele părți ale graniței dintre România și Ungaria. La Întâlnirea primarilor din localitățile limitrofe au sosit conducătorii unor orașe și sate precum Arad, Bățania, Bichișciaba, Chitighaz, Curtici, Füzesgyarmat, Giula, Grăniceri, Kevermes, Kunágota, Macea, Leucușhaz, Pecica, Zerind, Zimand. Dar la consfătuire au participat și alte personalități de seamă din viața politică și obștească: Andrei Oancea, consulul general al României la Seghedin și Molnár Márton, directorul Fundației „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”, precum și conducătorii cei mai competenți ai orașului-gazdă. Bine reprezentate au fost și autogovernările minoritare românești, în frun-

Primire la Liceul Românesc

te cu Traian Cresta, președintele AȚRU și a altor membri în autogovernările minoritare românești din perimetrul zonei în discuție.

Oaspeții au urmărit mai întâi o dare de seamă a primăriei dr. Perjési Klára, în care s-a conturat importanța planurilor de perspectivă ale orașului în contextul dezvoltării integrale a regiunilor Arad și Bichiș. În viitor, dezvoltarea transfrontalieră trebuie să acorde o importanță accentuată proiectelor comune care să vizeze în primul rând țeluri economice. În acest scop trebuie dezvoltate și în continuare

punctele de trecere ale frontierei, iar pe cât posibil ar trebui deschise și altele noi. Baza financiară necesară urmează să fie solicitată din fonduri centrale ale celor două țări. O importanță mai mare merită să fie acordată în viitor turismului rural, ca o cauză comună ambelor regiuni.

După o ședință în plen, participanții au dezbătut problemele diferitelor sectoare pe secții, iar după masa comună a urmat o plimbare prin oraș. Oaspeții au vizitat Băile Cetății, Centrul Cultural Românesc, sediul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria și au admirat catedrala episcopală Sf. Nicolae.

Ca un rezultat concret al dezbaterilor din timpul zilei, în încheierea consfătuirii a fost redactată o declarație comună. E. I.

Mulțumiri

„Fundația pentru Păstrarea Limbii Române” din Chitighaz a primit în anul 2002, prin donarea a 1% din impozitul personal al contribuabililor 87.293 de lei, sumă care a fost folosită pentru completarea cheltuielilor unei excursii a școlarilor români în România, la Bușteni. Excursia de trei zile a costat în total 330.000 de lei.

Conducerea Fundației

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaiă românească aparține autorilor. Foaiă românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Moment folcloric la „Tezaur românesc”
(Foto: Eva Iova)

Comunicat

Asociația Culturală a Românilor din Chitighaz comunică următoarele: prin contribuția sprijinitorilor care au oferit 1% din impozitul pe venitul personal în anul 2002 contul asociației a crescut cu o sumă de 16 455 de lei. Această sumă a fost cheltuită pentru călătorie de studii.

Mulțumim tuturor pentru ajutor.

Asociația Culturală a Românilor din Chitighaz

Zece ani de la adoptarea Legii pentru Minorități

A trecut un deceniu de la intrarea în vigoare a Legii pentru Minorități. Ea este o piatră de temelie în protejarea grupurilor etnice din Ungaria, dar suferă de anumite carențe, care pretind o modificare neapărată a legii. Aceasta a fost părerea generală a specialiștilor întruniți la conferința internațională, organizată de Oficiul pentru Minorități cu prilejul aniversării. Mulțumită acestei legi, din 2003 există în țară 1800 de autoguvernări minoritare, am aflat de la președintele Biroului Național Electoral (OV), *Ficzere Lajos*. Tocmai la alegerea reprezentanțelor locale și naționale se ivesc problemele de bază ale minorităților din Ungaria. Conferința care s-a ținut între 7-9 octombrie, la Muzeul Național Etnografic din Budapesta a avut menirea să ofere ajutor de specialitate pentru modificarea cadrului legal.

„Scopul nostru fătis este să facem propagandă faptului că acum zece ani s-a născut o lege, chiar dacă mai multe capitole ale acesteia sunt discutabile. Însă scopul nostru de specialitate, a colaboratorilor Oficiului pentru Minorități este ca să primim o mână de ajutor pentru procesul legislativ în curs. Legea în sine este bună, dar s-a născut la mese albe și trebuie s-o regândim pe baza experiențelor practice” – ne-a informat președintele Oficiului, *Heizer Antal*. În cuvântarea sa, *Szászfalvy László*, președintele Comisiei Parlamentare pentru Drepturile Omului, Minorități și Culte a subliniat importanța momentului solemn care înseamnă, în primul rând, o sursă de bucurie și „este momentul să accentuăm nu numai latura negativă a legii, precum se face în mass-media”, și-a exprimat părere

rea *Szászfalvy*, președintele comisiei parlamentare.

Părerea generală a participanților a fost că adoptarea Legii pentru Minorități a însemnat un pas înainte în privința garantării drepturilor minorităților din țară, totuși aplicarea legii nu a adus rezultatele așteptate în frânarea procesului de asimilare. „În autoguvernările pe țară ajung și oameni care nu vorbesc limba lor maternă. Problema aceasta se poate rezolva prin reglementări electorale, iar planurile de modificare se concentrează asupra acestei probleme. Însă cealaltă problemă este că în ultimii zece ani, scopul primordial al Legii pentru Minorități, ocrotirea limbii materne parcă ar fi ajuns pe plan secund” – ne-a împărtășit părerea personală ex-președintele Oficiului pentru Minorități, *Báthory János*.

Asupra anomaliilor de la

alegeri a atras atenția auditoriului și *Ian Fuzik*, șeful reprezentanței naționale a slovacilor din Ungaria, care în munca sa zilnică se confruntă cu autoguvernări locale slovace în care nu se află nici un etnic slovac. Avocatul poporului *Kaltenbach Jenő* a amintit că în mod interesant, în ciuda abuzurilor electorale tot mai frecvente, chiar și la ultimele alegeri, unele minorități au considerat benefice voturile de simpatie, venite din afara comunității.

Pe baza experiențelor de un deceniu putem constata că legea asigură drept de

vot la alegerea reprezentanțelor, pentru întregul electorat din țară, astfel componenta autoguvernărilor minoritare nu reprezintă numai voința comunității vizate. „Sistemul autoguvernărilor nu este acceptabil pentru românii din Budapesta. Intelectualii români din țară nu mai au încredere în acest sistem” – susține dr. *Maria Berényi*, președinta reprezentanței românești din sectorul II al Capitalei.

Secretarul de stat *Szabó Vilmos* a informat auditoriul despre stadiul avansat al procesului de modificare a legii. Până la ora actuală s-au ținut 11 ședințe de pregătire, iar pachetul de modificări, conform planurilor, va fi înaintat Parlamentului până la 31 decembrie a.c. „Nu se poate aduce o lege dacă nu știm cine constituie subiectul acesteia. Dacă o lege nu garantează că de ea să beneficieze numai cei vizati, avem de-a face cu o lege proastă, care necesită modificări. Dacă legea promite garantarea autonomiei culturale, atunci s-o garanteze! Autonomia culturală nu înseamnă că minoritățile au un cuvânt la deciziile majorității. Aceasta nu este o autonomie, ci doar o participare” – este părerea lui *Kaltenbach*.

La rândul lui, *Heizer Antal* a concluzionat în felul următor: „Am dori să revenim la părțile referitoare din Constituție. Conform acesto-

ra, alegerea autoguvernărilor minoritare este dreptul exclusiv al comunității minoritare și nu altcuiva. Dar din punct de vedere juridic, rezolvarea acestei probleme este foarte grea.” O soluție posibilă ar putea fi definirea cercului alegătorilor minoritari, prin întocmirea unei liste electorale. Se pare că partidele și reprezentanții minorităților mai numeroase ar accepta această modificare, însă autoguvernările naționalităților numeric reduse nu par dispuse la crearea registrelor electorale, ceea ce ar putea bloca procesul reformativ. Se mai prevede modificarea modalității de alegere a corpului de conducere la nivel național. Conform planurilor, din 2006 autoguvernarea pe țară va fi aleasă în mod direct de alegători și nu de electori. Realizarea modificării legii depinde de consensul minorităților și de voința Parlamentului.

La conferința din Budapesta au participat români din Capitală, iar delegația AȚRU, compusă din președintele *Traian Cresta*, *Tiberiu Iuhas*, șeful Oficiului AȚRU, *Eva Ruja Bányai*, referentă la Oficiul AȚRU și *Lizica Mihuț*, rectorul Universității A. Vlaicu din Arad, a fost prezentă doar la recepția din seara de 8 octombrie, oferită de ministrul cancelariei *Kiss Péter*.

Șt. C.

Şeful Oficiului pentru Minorităţi la Bucureşti

Între 9-11 octombrie, Heizer Antal, preşedintele Oficiului pentru Minorităţile Naţionale şi Etnice din Ungaria a întreprins o vizită la Bucureşti, răspunzând la invitaţia omologului său Titus Corlăţean, conducătorul Departamentului Românilor de Pretutindeni din cadrul Guvernului României. Întreţinerea reprezentantului guvernului de la Budapesta s-a desfăşurat într-o atmosferă deosebit de prielnică, mulţumită relaţiilor excelente ale celor doi demnitari. Printre rezultatele concrete ale vizitei, cel mai însemnat este ajutorul de 5 miliarde de lei, echivalent cu circa 35 de milioane de forinţi, oferit de Executivul român în scopul continuării renovării capelei ortodoxe române din Budapesta. Despre concluziile tratativelor de la Bucureşti l-am întrebat pe Heizer Antal.

– Domnule preşedinte, care a fost programul Dumneavoastră din Capitala României?

– În timpul celor două zile, consider că am avut un program deosebit de bogat, care a cuprins vizitarea mai multor ministere şi oficii. Ne-am întâlnit cu secretarul grupului parlamentar UDMR din Camera Deputaţilor şi cu liderul grupului parlamentar al minorităţilor din România. Consider extrem de important că, prin intermediul domnului Corlăţean, am reuşit să purtăm tratative cu Sabin Pop, consilier cu probleme externe al primului ministru, care mi-a făcut o impresie deosebită prin maniera europeană de tratare a problemei minorităţilor. De asemenea, am avut parte de un tratament deosebit la Ministerul de Externe. Am purtat tratative şi la Ministerul Culturii şi al Cultelor, singurul loc în care am sesizat o atitudine rezervată faţă de problema românilor din Ungaria.

– Care sunt rezultatele concrete ale vizitei Dumneavoastră?

– Gazda şi însoţitorul nostru a fost colegul meu Titus Corlăţean, care înainte de a ajunge în funcţia de şef al acestui departament a fost consilierul primului ministru, ceea ce înseamnă că este un om cu influenţă. Probabil că şi mulţumită

relaţiilor domnului Corlăţean am obţinut un ajutor de 5 miliarde de lei, în scopul continuării renovării capelei ortodoxe române din Capitală. Fondul acesta, în următoarele două-trei săptămâni va fi transferat în contul Episcopiei Ortodoxe Române din Giula. Astfel, lucrările de renovare vor putea fi continuate încă în această toamnă. Domnul Corlăţean ne-a mai informat că Departamentul va distribui, în scurt timp, un CD pentru grădiniţele româneşti din Ungaria. Acesta va putea fi utilizat în predarea limbii române pentru preşcolari. La rândul meu, i-am mulţumit pentru ajutorul României în ce priveşte aprovizionarea cu hârtie a săptămânalului Foia românească. Apoi l-am informat despre înfiinţarea centrului de documentare al Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria şi i-am solicitat ajutor în perfecţionarea specialiștilor români din Ungaria. Noi am considera de folos ca cercetătorii, jurnaliştii sau alţi specialiști să fie invitați în România, pentru a rămâne la curent cu problemele în domeniu. La acest capitol i-am amintit o experiență recentă. După o pregătire de șase ani, guvernul Croației a pus la dispoziția croaților din afara țării un areal pe o insulă frecventată, iar executivul ungar a contribu-

it la înfiinţarea unui centru rezervat perfecţionării croaţilor din Ungaria. În mai multe rânduri s-a ridicat problema nerezolvată a reprezentanţei în Parlament a minorităţilor din Ungaria, la care mi-am exprimat regretul şi am informat partenerii noştri din România că şi la ora actuală se lucrează la înlăturarea piedicilor din calea intrării minorităţilor în corpul legislativ.

– Încă în timpul înaintaşului domnului Corlăţean a fost demarat un proiect comun al celor două guverne care a vizat protejarea limbii române în cea mai însemnată comunitate românească, la Micherechi. Doru Vasile Ionescu a fost extrem de receptiv la această iniţiativă, promiţând şi un ajutor al specialiștilor din România. Care este atitudinea noului conducător al Departamentului?

– Domnul Corlăţean deţine informaţiile necesare în privinţa proiectului şi este dispus la o colaborare continuă. La rândul meu, l-am informat că în aceste zile ne vom deplasa la Micherechi, cu colegii mei de la Oficiu. Faza de pregătire, analizarea situaţiei limbii materne s-a încheiat şi de acum încolo urmează să primim un material vast de la Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria. Pe baza acestuia vom putea demara proiectul propriu-zis. În această fază am conta şi pe ajutorul unor specialiști din România. Permiteţi-mi la încheiere o remarcă personală: mi-a făcut o deosebită plăcere că programul oficial ne-a asigurat şi puţin timp liber. Folosindu-mă de acesta, m-am dus în Cimitirul Belu din Bucureşti şi mi s-a împlinit o veche dorinţă, având ocazia să vizitez mormântul poetului naţional al românilor Mihai Eminescu.

Ştefan Crâsta

APEL CĂTRE CETĂŢENII ROMÂNI DIN ÎNTREAGA LUME

„DA pentru Europa!”

18 şi 19 octombrie 2003 reprezintă un moment de o importanţă deosebită pentru ţara noastră, care se pregăteşte astfel să facă un nou pas - referendumul naţional pentru aprobarea modificării Constituţiei României. Este în fapt momentul în care societatea românească trebuie să ofere o perspectivă clară şi din punctul de vedere al textului constituţional, pentru întâmpinarea noilor realităţi în perspectiva aderării ţării noastre la Uniunea Europeană şi Alianţa Nord-Atlantică.

„Constituţia integrării europene a României”, aşa cum vrem să numim noua Constituţie a ţării noastre, este un act necesar înainte de aderarea României la UE, un act pentru care trebuie să ne exprimăm întregul sprijin, aşa cum state ca Ungaria, Polonia, Slovenia, Slovacia, Cehia, Letonia, Lituania, Estonia, Malta şi Cipru au făcut-o atunci când interesul naţional le-a cerut-o.

Noile modificări aduse Constituţiei României prin Legea de revizuire sunt importante pentru fiecare cetăţean român, dacă menţionăm, cu titlu de exemplu, faptul că în condiţiile aderării României la Uniunea Europeană, cetăţenii români vor avea dreptul de a alege şi de a fi aleşi în Parlamentul European, iar proprietatea privată va fi garantată şi ocrotită în mod egal de lege. Prelungirea mandatului Preşedintelui României la 5 ani, precizarea într-o formă mai clară a drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale, eliminarea stagiului militar obligatoriu, problema care se va reglementa printr-o lege organică, reducerea numărului de semnături necesare cetăţenilor pentru a avea iniţiativă legislativă, garantarea accesului la cultură, acordarea de burse sociale de studii copiilor şi tinerilor proveniţi din familii devaforizate şi celor instituţionalizaţi, în condiţiile legii, sunt doar câteva din noile elemente ale viitoarei Constituţii a României.

Într-un moment în care europenii se pregătesc să adopte viitoarea Constituţie a Europei, este şi rândul românilor de pretutindeni să facă un pas necesar în aceeaşi direcţie şi să se mobilizeze prin participarea la referendumul privind modificările Constituţiei, exprimându-şi sprijinul pentru „Constituţia integrării europene a României”.

Personal, voi fi alături de reprezentanţii asociaţiilor româneşti din Franţa şi Germania, la Strasbourg, în data de 19 octombrie 2003, când sperăm că românii vor face încă un pas spre Uniunea Europeană şi Alianţa Nord-Atlantică.

Cu aceste gânduri contăm pe sprijinul românilor de pretutindeni şi pe prezenţa lor la vot în 18 şi 19 octombrie 2003, în oficiile create special pentru acest eveniment la ambasadele şi consulatele României din lume şi vă invităm să ne fiţi alături în acest important demers premergător integrării României în structurile euro-atlantice.

Cu prietenie,

Titus Corlăţean
secretar de stat

Pentru a IX-a oară festival teatral la Arad

Între 12-19 octombrie se desfăşoară actuala ediţie, cea de-a IX-a, a Festivalului Naţional de Teatru Clasic de la Arad. La întâlnire au evoluat, în fiecare seară începând la ora 19, cu piese din repertoriul clasic universal şi românesc, teatre din Arad, Bacău, Braşov, Bucureşti, Chişinău, Cluj-Napoca, Iaşi. În încheiere, publicul va putea aplauda actorilor de la Bacău, în seara de 18 octombrie, fiind interpretată piesa „Hedda Gabler” de H. Ibsen, iar în seara de duminică, 19 octombrie, „Visul unei nopţi de vară” de W. Shakespeare, în tălmăcirea actorilor de la Naţionalul din Bucureşti.

În virtutea „dreptului la replică” cu rugămintea de a se publica

În urma articolului publicat în numărul 40 a Foii Românești din 3 octombrie, 2003 semnat de Petru Popuța, fără a polemiza cu semnatarul „Reflecției cititorului” nici chiar cu autorul sau autorii morali al scrierii, dorim să ne exprimăm câteva „reflecții” referitoare la preluarea – cu intenții dubioase – a unei declarații de presă publicată în limba maghiară în „Budapesti Nap”. Nedumerirea noastră ne determină să punem o întrebare, este adevărat retorică: cui folosesc mașinațiunile îndreptate în mod sistematic împotriva familiei noastre? Nu întrebăm cu ce scop sunt puse la cale și dirijate toate acestea, pentru simplul fapt că de ani de zile am reușit să cunoaștem ținuta morală a adevăraților autori morali, precum și metodele folosite de discreditare a celor ca noi, neacceptați cu identitatea noastră cinstită și deschis dovedită, pentru simplul fapt că suntem născuți pe alte meleaguri, acolo unde s-au născut și strămoșii celor care ne contestă și ne numesc în fel și chip la manifestări publice, la radio și televiziune, oriunde și oricând cum apare un astfel de prilej. Apărându-ne dreptatea, am deranjat multe, așa-zise, personalități autohtone, care contestă inclusiv ceea ce în mod oficial se apreciază chiar în preambulul Legii nr. LXXVII din 1993 a minorităților, care în subcapitolul „Trăsături specifice ale legii” scrie că „specificul minorităților naționale și etnice din Ungaria constă în faptul că aceste minorități sunt în mare parte grupuri etnice emigrante, care trăiesc împreună cu maghiarii de mai multe secole”. În completarea acesteia, am mai menționat că în publicația Ambasadei Ungariei din București intitulată „Minoritățile din Ungaria” se arată că „...în timpul războaielor otomane declanșate în secolul al XV-lea, mai apoi sub dominația turcească de 150 de ani numărul populației din centrul țării a scăzut drastic.

Între timp, la granița de est și sud a țării a început infiltrarea populației românești și sârbești...” Nu suntem specialiști în istorie, dar suntem pasionați cititori ai lucrărilor cu caracter istoric. Este adevărat că noi am învățat o istorie altfel scrisă, dar nu din vina noastră. Poate vina este însăși a istoriei sau a unor istorici. Nu comentăm. Dar dacă s-au strecurat ușoare erori de exprimare într-o limbă care nu este limba maternă, nu credem ca cei cu pretenții de cunoaștere perfectă a ambelor limbi să traducă inexactități neconforme cu dicționarele de specialitate. Să exemplificăm: „anyagi okok” nu poate fi tradus „motive sociale” (sintagma de „social”, conform dicționarelor explicative incumbă mult mai multe elemente) sau „egyesületünk magja” nicidecum nu poate fi tradus ca „nucleu de posibilități” sau „mutatták” în context nu poate fi interpretat cu „au dovedit”. În limba română nu există nici expresia „grup de popoare” eventual „grup etnic” și nici sublinierea „minoritatea românilor din Ungaria” nu figurează aidoma în articolul publicat în limba maghiară. Și încă ceva: soții Kövesdi nu au făcut experiment cu restaurantul, ci au înființat primul restaurant cu specific românesc din Budapesta, care, culmea, tocmai pe românii autohtoni îi deranjează, iar alții îl apreciază. Soții Kövesdi nu au încercat să politizeze pe terenul „mlăștin” (ce definiție urâtă) al politicii minoritare, ci au înființat conform legilor ungare în vigoare Asociația pe Țară a Românilor din Ungaria – culmea, contestată de unii, dar apreciată chiar de conducerea Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Este la fel de jenant atribuirea unor afirmații nerostite de soții Kövesdi. Ex. „...egyéniségek ezen túl azt is kijelentették” cum poate fi tradus ca „soții Kövesdi au mai spus”. Să credem că traducătorul chiar nu cunoaște nici

limba maghiară sau dacă o cunoaște, de ce denaturează în acest hal? Nu în ultimul timp nu putem înțelege nici titlul provocativ, pentru că nu este vorba de opiniile domnului Kövesdi despre originea românilor, ci de o afirmație preluată din expozeurile altora, ceea ce e cu totul altceva. Cu toate acestea, noi, în concluzie, crezând în sinceritatea personală a semnatarului articolului privind asumarea originii sale „urmașul acelorași înaintași ca românii din România”... etc, care oricum ne apropie, îl felicităm pentru curaj. Nu-i dorim să aibă soarta noastră, ca cineva din marii cercetătorilor românilor din Ungaria să discece afirmațiile dumnealui că ajunge să fie contestat. Nu de alta, dar încercările de căutare a strămoșilor românilor „băștinași” din Ungaria avansează ușor într-o altă direcție. Este adevărat că istoricii consacrați din cele două țări nu s-au pronunțat în mod categoric asupra acestei probleme. Este loc deci de comentarii diversificate pentru amatori. Îi mulțumim domnului Petru Popuța pentru bunele urări adresate „soților Kövesdi”. (numele nostru comun este Kövesdi pe care dorim să fie respectat și nu doar K.) care la rândul lor transmit aceleași bune urări în speranța unei întâlniri pentru a compara și interpreta (traduce) împreună textul publicat în limba maghiară și comentat în săptămânalul românilor din Ungaria.

9 octombrie 2003
Iuliana și Andrei Kövesdi

Confesiunea unui român despre români

Reflecția domnului Petru Popuța în Foaia românească (vineri, 3 octombrie, 2003) am citit-o cu uimire și revoltă. În primul moment m-am gândit că întreaga epistolă cu titlul „Originea românilor din Ungaria în opinia domnului K.” e o exagerare nemaipomenită. Cunoscând însă articolul din 6 septembrie 2003 din „Budapesti nap”, mi-am dat seama că cele scrise în epistolă sunt adevărate.

Citind interviul „Se mută Transilvania”, mi-am amintit de confesiunea d-lui Andrei Kövesdi – el este domnul K. – și mi-am pus întrebarea: **Oare nu aceasta este adevărata confesiune? Adică, după părerea dânsului, originea românilor din Ungaria e aceeași cu originea păstorilor de capre albanezi.** În contextul limbajului public, această formulă e foarte injurioasă și disprețuitoare.

Domnule Kövesdi!

Dumneavoastră pășiți tocmai invers pe drumul spre Damasc. Faceți confesiuni despre situația românilor din Budapesta, la adunarea electorală nu acceptați candidarea în adunarea generală – indiferent de cine v-a propus – sunteți împotriva electorilor neromâni. În interviul sus amintit ați făcut adevărata confesiune. Jucăți un rol după cum vi-l dictează interesele. Spuneți că v-a lipsit românitatea. Trebuie să știți că **românitatea nu-i lipsește niciodată unui român, pentru că el însuși este românitatea.**

Românitatea nu e un interes economic sau un motiv să deschizi sau nu un restaurant, ci e o calitate de viață cu toate bucuriile, tristețile, greutatea și privilegiile ei. Explicația pe care o dați despre originea românilor din Ungaria exprimă dispreț nu numai față de populația românească din Ungaria, ci și față de albanezii care duc o viață grea atât în Albania, cât și în anumite zone ale fostei Iugoslavii.

Dar, să rămânem la românii din Ungaria. Fiind de acord cu cele scrise de Petru Popuța, trebuie să mai adaug încă ceva. **Această mică populație românească, de-a lungul istoriei și-a păstrat credința, limba și identitatea cu muncă și sânguină multă.** În cele mai grele epoci istorice, românii din Ungaria au rămas fideli și mândri de românitatea lor. Cu comportamentul lor, cu păstrarea tradițiilor și cu foarte multă școală au împiedicat asimilația lor cât au putut mai bine. Acest neam de români nu merită o batjocură atât de dură cum ați făcut-o. Sper că aceasta e numai părerea d-voastră și nu cea a adevăraților români din Ungaria, fie ei băștinași, fie nou stabiliți în Ungaria.

Fiind jurist, cunoscând legea, și mai ales constituția Ungariei, apreciez că dacă românii din Ungaria v-au exclus din rândurile lor conform legii, nu au făcut altceva decât și-au practicat legea constituțională asigurată prin drept fiecărui cetățean maghiar sau străin.

Poate că ar fi mai bine dacă v-ați cere scuze de la toți românii fie din Ungaria, fie din România sau alte țări unde trăiesc.

În sfârșit, vă atrag atenția la un proverb românesc: Lupul păru-și schimbă, dar năravul ba.

Dr. Gheorghe Ruja
Coaliția Românilor din Ungaria

**Prima pagină web
despre românii din Ungaria**
Informații, știri, adrese, date utile

Internet: www.romanul.hu
E-mail: uniunea@romanul.hu
Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria
Editura NOI

„Și voi dar fiți gata, căci Fiul omului va veni în ceasul în care nu vă gândiți”

Marea obligație a lucrătorului creștin este să fie gata să se întâlnească cu Isus la fiecare pas. Indiferent cât e de bogată experiența noastră, acest lucru nu este ușor. Noi nu avem de luptat împotriva păcatului, a dificultăților sau a împrejurărilor, ci împotriva tendinței cu Isus Cristos la fiecare pas. Cea mai mare necesitate nu este să ne confruntăm cu credința noastră sau cu crezul nostru sau cu întrebarea dacă suntem de vreun folos, ci să fim gata să ne întâlnim cu El.

Isus se ivește rareori unde ne așteptăm; El apare unde ne așteptăm cel mai puțin, și întotdeauna în cele mai ilogice situații. Singurul mod

în care un lucrător îl poate rămâne credincios lui Dumnezeu este să fie pregătit pentru întâlnirile neașteptate cu Domnul. Această pregătire de a ne întâlni cu Domnul nu se face prin slujire, ci printr-o realitate spirituală intensă. Acest sentiment al așteptării va da vieții noastre atitudinea de uimire copilărească pe care El o dorește. Dacă vrem să fim gata pentru Isus Cristos, trebuie să încetăm să mai fim religioși, adică trebuie să încetăm să folosim religia ca pe un stil superior de viață, și să fim reali din punct de vedere spiritual.

„Să ne uităm țintă la Căpetenia și Desăvârșirea credinței noastre, adică la Isus, care,

pentru bucuria care-I era pusă înainte, a suferit crucea, a disprețuit rușinea, și șade la dreapta scaunului de domnie al lui Dumnezeu.” (Evrei 12:2) Dacă privești țintă la Isus, evitând chemarea gândirii religioase a lumii de astăzi, lipindu-ți inima de ceea ce vrea El și gândind după voia Lui, vei fi numit un om lipsit de simț practic și visător; dar când El apare deodată în apăsarea și căldura zilei, tu vei fi singurul care este pregătit. Nu te încrede în nimeni, ignoră-l chiar și pe cel mai sfânt om care a umblat vreodată pe acest pământ, dacă te împiedică să-L vezi pe Isus Cristos.

O. Chambers

Cultură și Evanghelie

– Mesaj ecumenic la Chitighaz –

Conducerea comunei Chitighaz a organizat un program de toamnă de trei zile, cu caracter cultural și ecumenic. Sărbătoarea a fost sprijinită de județ, dar și de Ministerul Patrimoniului Cultural, cât și la nivel de autogovernare locală. Au sosit și musafiri de dincolo de hotare, mai ales din Arad și Curtici. Deschiderea festivă s-a făcut prin cuvintele festive ale primarului *Gheorghe Guiaș*, care ne-a informat despre însemnătatea acestui program în viața comunei. Deși nu a fost un program de naționalitate, românii chitighăzeni și-au găsit rolul lor, mai ales în a treia zi, duminică, în cadrul serviciului divin ecumenic. Acest serviciu de încheiere

reflectă armonia între conducerea comunei, locuitorii satului și comunitățile creștine. Programul duminical a început cu concertul fanfarei Bisericii Baptiste locale. Încheierea s-a realizat prin cuvintele părintelui *Florin Olteanu*. Biserica Baptistă a fost reprezentată de către fratele presbiter *dr. Ștefan Cioca*. Dânsul a rostit cuvântul lui Dumnezeu în fața credincioșilor și prietenilor adunați din comună. Textul de bază a fost din 2 Corinteni 5:17-21 și Rom 3:21-24. Fratele Cioca a accentuat că Dumnezeu „ne-a împăcat cu El, prin Isus Cristos, și ne-a încredințat slujba împăcării”. La fel, a întărit prin mesajul rostit neprihănirea primită din partea lui Dumne-

zeu. Acest har vine fără lege și prin credință.

Cred că fratele Cioca a dezbătut niște idei actuale, în contextul zilelor noastre, când atenția oamenilor se concentrează spre valori financiare, lumești. În cadrul acestui serviciu a slujit și corul Bisericii Baptiste din Chitighaz. Credincioșii diferitelor culte au cântat împreună cântarea care pe românește sună cam așa: „Temelia Bisericii e Isus Cristos, fiindcă El pentru ea a venit din Cer, Și-a creat-o prin apă și prin al Său Cuvânt. Și a răscumpărat-o cu sângele său sfânt... Fă ca și noi s-ajungem a fi-n veci cu Tine”. (Cântările Evangheliei nr. 319)

V. Bodis

Crize în viața creștină

În timpul necazurilor, tragediilor, războaielor

„Veți auzi de războaie și vești de războaie, vedeți să nu vă spăimântați, căci toate aceste lucruri trebuie să se întâmple. Dar sfârșitul tot nu va fi atunci!” (Matei 24:6)

Am putea spune că noi, astăzi, în țara noastră, suntem feriți de război. Suntem în siguranță și nici nu avem nevoie de aceste vești. Însă Biblia ne spune în Matei 24 că aceste lucruri, necazuri vor veni asupra lumii, începând cu dărămarea Ierusalimului, în anul 70 după Cristos, și ele continuă prin secole, până azi. Așadar, nu putem spune că în această lume domnește pace. În zonele unde sunt lupte, războaie și tragedii nu sunt scutiți nici creștinii. Tocmai prin statornicia lor, Dumnezeu vrea să arate lumii că copiii Lui stau neclintii și în aceste situații.

În sufletul și inima omului trebuie să fie pace și atunci când lucrurile din jurul lui merg altfel decât și-a închipuit el. Omul creștin stă sub stăpânirea păcii și în el sălășluiește Prințul Păcii. Astfel, în sufletul creștinului instalează o domnie duhovnicească care înlătură suferințele trupesti și ne umple cu pace și liniște lăuntrică. Cum pot să rămân statornic în credință și în timpul tragediilor și războaielor?

Iată câteva răspunsuri:

1) Dacă cunosc Scriptura și știu ce spune Dumnezeu despre acesta. Dumnezeu știe ce se întâmplă pe acest pământ și cunoaște gândurile omului.

2) Dacă am o poziție dreaptă, fără nici o părere rea, influențată de cel rău. Trăind în adevăr, nu mă las influențat de emoțiile mele sau ale altora.

3) Chiar dacă nu înțeleg situația respectivă, dar trăiesc în credință și cercetez lucrurile nedescoperite de Dumnezeu.

4) Sunt supus factorilor care sunt dați de către „*Forța Supremă*”, de Dumnezeu:

– Cuvântul Lui;

– Puterea Lui suverană, atotputernică;

– Duhul Lui Cel Sfânt („*duh de sfat și de tărie*” – Isaia 11:2; Zaharia 4:6; Mic. 3:8);

– Stăpânirea omenească rânduită de Dumnezeu (Rom 13:1 „*căci nu este stăpânire care să nu vină de la Dumnezeu*”);

– Să am încredere în Domnul, pentru că El nu numai că știe ce se întâmplă, dar totul face spre binele nostru.

„*Toată puterea Mi-a fost dată în cer și pe pământ.*” (Matei 28:18). Ultimul cuvânt este al lui Isus, Care este Judecătorul lumii și a universului.

„*Atunci se va arăta în cer semnul Fiului omului, toate semintele pământului se vor boci, și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului cu putere și cu mare slavă.*” (Matei 24:30).

În aceste situații, oriunde ai fi creștin, sub orice stăpânire, trebuie să știi că Dumnezeu este judecătorul tău, El este Împăratul tău, este Medicul tău personal, este prietenul tău și așa mai departe. Adică este aproape de tine. Ești al Lui. Ce trebuie să faci neîncetat? Să te rogi: „*Tu-mi acoperi capul în ziua luptei.*” (Ps. 140:7). În Evrei 11:33–34 înțelegem că nu șabia, ci „prin credință au cucerit” unii, credincioșii. Presupunem că împărații „se sfătuiesc” înainte de a porni în război. David când L-a întrebat pe Dumnezeu, El a răspuns și numai atunci a cucerit victoria, când a făcut după sfatul lui Dumnezeu (Luca 14:31).

Niciodată să nu ne asumăm răspunderea altora asupra noastră și să nici nu ne lăsăm ispițiți de oameni cu întrebările lor care izvorăsc din necredincioșia lor.

Aș vrea să închei cu gândul că Dumnezeu are puterea să facă minuni, și să ne ocrotească în ziua necazului, cum zice și Iov: „*El te va scăpa de moarte în vreme de foamete, și de loviturile săbiei în vreme de război.*” (Iov. 5:20).

Dumnezeu nu a promis o lume, o viață fără războaie, dar ne-a oferit pacea Lui. După învățătura Bibliei vor fi încă războaie, lupte, chiar până la sfârșitul veacurilor (Apoc. 20:8).

„*Să nu vi se tulbure inima. Aveți credință în Dumnezeu și aveți credință în Mine.*” (Ioan 14:1).

„*Vă las pacea, vă dau pacea Mea. Nu v-o dau cum o dă lumea! Să nu vi se tulbure inima, nici să nu se înpăimânte.*” (Ioan 14:27).

Pastor Vasile Bodis

INVITAȚIE

Biserica Baptistă din Chitighaz va ține serbarea de mulțumire din anul 2003 în ziua de 26 octombrie. Dimineața vom începe serviciul la ora 9.00 cu ore de rugăciune, va urma serviciul divin la ora 10.00, iar după-masă vom continua serbarea noastră la ora 15.00.

Invităm toți frații din bisericile din împrejurime, împreună cu prietenii și familiile lor.

„*Veniți să cântăm cu veselie Domnului, și să strigăm de bucurie către Stânca mântuirii noastre. Să mergem înaintea Lui cu lauda, să facem să răsună cântece în cinstea lui! Căci Domnul este un Dumnezeu mare, este un împărat mare, mai presus de toți dumnezeii...*” (Ps. 95: fragment)

SUNTEM CHEMAȚI SĂ MIJLOCIM

Cererile de rugăciune ale lunii octombrie

Să ne rugăm...

– ... pentru fanfara Bisericii noastre care va pleca în curând la Lipova în misiune. Dumnezeu să le dea înțelepciune și viață exemplară de credință în slujba lor.

– ... pentru cei care vor veni la sărbătoarea noastră de mulțumire din 26 octombrie.

– ... pentru lucrătorii din biserică noastră, mai ales pentru cei bolnavi. Să ne rugăm pentru lucrarea de vizitare a bolnavilor din cadrul bisericii.

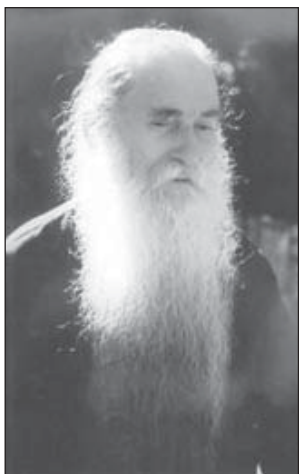
– ... pentru tineret, școlari și copii mici. Dumnezeu să ne dea învățători care să aibă mult timp pentru copii, chiar și în afara programelor „oficiale”.

Biserica Baptistă din Chitighaz

Părintele Arsenie Papacioc:

„Bărbatul este capul familiei, iar femeia este inima”

Părintele Arhimandrit **Arsenie Papacioc** s-a născut în anul 1914, în satul Misleanu din județul Iași. A fost arestat și condamnat sub regimul mareșalului Ion Antonescu, în 1941. S-a călugărit după eliberare în 1946, și s-a nevoit la Mănăstirea Antim din București până în 1949. Între 1949–1950 a fost sculptor la Institutul Biblic, iar în anul 1951 a devenit preot la Seminarul Monahal de la Mănăstirea Neamț. Între 1952–1958 a fost preot la Mănăstirea Slatina. În vara anului 1958 a fost încătușat din nou, pentru că făcea parte din grupul *Rugul Aprins*. Condamnat la 20 de ani muncă silnică, a fost grațiat în 1964 de la închisoarea Aiud. Astăzi este duhovnic al schitului Sfânta Maria din Techirghiol.

– Părinte, vă rugăm să ne dați un cuvânt de folos despre familie și despre rolul părinților în educația religioasă a copilului.

– Familia creștină trebuie să trăiască în unitate. Bărbatul și femeia devin una la cununie. Vedeți, femeia a fost roabă mii de ani și a fost ridicată la adevărata sa valoare numai de creștinism. Până la Hristos era umilită, folosită și de multe ori omorâtă fără proces, chiar de avea dreptate. Or, femeia trebuie să se afle în armonie cu bărbatul și împreună să lucreze pentru scopul suprem: mântuirea. Femeia este inima familiei, așa cum bărbatul este capul familiei. Dacă nu este inima, capul e sec. Între bărbat și femeie nu e vorba despre

o relație convențională, ci de o dăruire totală. Femeia poate să-l nască pe Hristos în inima bărbatului.

– Dacă ar exista această iubire în unitate, nu ar mai fi posibile avorturile...

– Da, nici o familie care trăiește în dragoste și frică de Dumnezeu nu-și omoară pruncii. Cred că bărbații le împing cel mai adesea pe mame să-și lepede feții. Bărbații nu-și respectă soțiile și de aceea le cer o așa grozăvie.

– Vorbeam cu Părintele protosinghel Iustin Pârnu de la Mănăstirea Petru Vodă, cu puțin timp în urmă, despre rostul mamei în societatea creștină. Sfinția sa îmi spunea că, din cauza condițiilor vitrege de existență, femeia devine miner, strungar, face munci brute, care înainte erau numai pentru bărbați. Și nu-și mai poate împlini menirea ei de a educa, de a forma copii.

– Chiar dacă femeia face meserii grele, atâta vreme cât se află în uniune sufletească cu soțul ei, familia rămâne puternică și rodnică și în privința educației copiilor. Soții se stimulează și se sprijină reciproc, astfel încât familia sa biruie dificultățile vieții. Asta-i căsnicie. Nu e vorba de plăcere.

– Părinte, cred că plăcerea de dragul plăcerii este consecința căderii în păcat și este, până la urmă, lucru animalic.

– Oamenii sunt mult mai căzuți, căci animalele au sorocul lor. Nu se împerechează la întâmplare, chiar dacă nu au rațiune, ca oamenii. Ele urmează totuși o ordine fixată de Dumnezeu, care le-a creat.

– Să revenim la educația copiilor...

– Familia este locul în care înveți primii pași în viață, acolo te formezi ca om în cei șapte ani de-acasă. Apoi școala și biserica îți desăvârșesc educația. Este foarte important ca un copil să aibă ambii părinți, care să-l îndrume. Tatăl îi asigură traiul, îl ocrotește și-l poate învăța multe. Mama îl hrănește, îl îngrijește când e bolnav, îi dă balsam pentru sufletul rănit, sădește în copil încrederea în viitor. Tot zic: „Mama naște, mama renaște”.

Dialog realizat de
Eleodorus Enăchescu
(Preluat din revista ROST)

Cu ocazia hramului Sfintei Parascheva

Moaștele Sfântului Dimitrie au fost aduse la Iași

Mesajul adresat pelerinilor sosiți în Iași de către ÎPS Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, cu ocazia hramului Sfintei Cuvioase Parascheva

Cu ocazia hramului Sfintei Cuvioase Parascheva și cu prilejul aducerii moaștelor Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir, de la Tesalonic la Iași, duminică, la 12 octombrie 2003, Înalt Prea Sfințitul **Daniel**, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, a adresat pelerinilor prezenți la acest eveniment un cuvânt de folos duhovnicesc:

„De hramul Sfintei Cuvioase Parascheva au fost aduse de câțiva ani încoace moaște ale unor sfinți: începând cu anul 1996, când au fost aduse moaștele Sfântului Apostol Andrei, ocrotitorul României; în anul 2000 au fost aduse moaștele Sfântului Mare Mucenic Gheorghe; în anul 2001 cinstitul Brâu al Maicii Domnului; în anul 2002 moaștele Sfântului Ioan Casian.

Această practică devenită tradiție are trei semnificații majore. În primul rând, sfinții trăiesc în comuniune, iar pelerinajul cu moaștele unui sfânt la ziua de prăznuire a altui sfânt constituie o dovadă mai puternică a acestei comuniuni a sfinților. În al doilea rând, pelerinajul cu moaștele unui sfânt adus într-un oraș din altă țară sau din alt loc contribuie la întărirea unității dintre Biserici și la cultivarea frățietății creștine între comunități creștine diferite, între țări, orașe, biserici de parohie și mănăstiri diferite care se împrietenesc și se înfrățesc mai mult în jurul sfinților lui Dumnezeu. În al treilea rând, pelerinajul temporar cu moaștele sfinților în altă parte sporește evlavia și bucuria credincioșilor care nu au posibilitatea de

Cinstirea Sf. Parascheva la Iași

a merge să se închine la distanțe mari, unde se află permanent moaștele unui sfânt. Acum când mulți oameni au nevoie de un sprijin spiritual mult mai mare, este nevoie ca Biserica prin lucrarea sa misionară să organizeze evenimente spirituale care pot contribui la întărirea credinței, a evlaviei și a bucuriei credincioșilor care se roagă sfinților mărturisitori ai dreptei credințe, dascăli ai vieții creștine și rugători pentru oameni în fața Prea Sfintei Treimi. În felul acesta, putem spune împreună cu psalmistul: Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui.

Întrucât anul acesta se împlinesc 100 de ani de la nașterea celui mai mare teolog român, Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, și 330 de ani de la nașterea

marelui om de cultură Dimitrie Cantemir, fost domnitor al Moldovei, ale cărui oseminte se află în biserica Mănăstirii Sfinții Trei Ierarhi din Iași, am rugat pe Prea Fericitul Părinte *Hristodoulos*, Arhiepiscopul Atenei și a întregii Elade, să aducă de la Tesalonic la Iași, de hramul Sfintei Cuvioase Parascheva, moaștele Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir. Prea Fericitul Părinte *Teoctist*, Patriarhul României, a confirmat această rugămintă a noastră și a adresat Prea Fericitului Părinte Arhiepiscop *Hristodoulos* al Atenei invitația de a veni anul acesta la hramul Cuvioasei Parascheva la Iași. Astfel, moaștele Sfântului Mare Mucenic Dimitrie vor sta la Catedrala Mitropolitană din Iași între 12–17 octombrie 2003, pentru a fi venerate de mulțimea pelerinilor.

Rugăm pe Sfântul Mare Mucenic Dimitrie ca împreună cu Sfânta Cuvioasă Parascheva să ocrotească, să întărească și să ajute în credință și fapte bune pe toți pelerinii care vor veni anul acesta la Iași, pentru a cinsti pe acești mari sfinți ai Bisericii lui Hristos, spre slava lui Dumnezeu și binele oamenilor. Așa să ne ajute Dumnezeu!”

Noi bursieri din Ungaria ai statului român

Conform informațiilor primite de la Ambasada României de la Budapesta, 8 tineri din Ungaria au fost declarat admiși la studii universitare în anul universitar 2003-2004, pe locuri subvenționate de la buget, cu bursă, următorii candidați din Ungaria:

1. Enikő Veress, Medicină, UMF Târgu Mureș
2. András Bulcs Pálkás, Stomatologie, UMF Târgu Mureș
3. Noemi Vlaicu, Stomatologie, UMF Târgu Mureș
4. Örs Pálkás, Stomatologie, UMF Târgu Mureș
5. Sándor Fejer A., Stomatologie, UMF Târgu Mureș
6. Gavril Gurzau, Psihologie, Universitatea din Oradea
7. Csaba Tárlea, Biotehnologii Agricole, USAMV Cluj
8. Teodor Pui, Arte Plastice-Design, Universitatea de Vest din Timișoara

Menționăm că ultimii trei bursieri sunt tineri originari din Micherechi și Giula, membri ai comunității românești din Ungaria.

- va -

Peste patru tone de hârtie

La școala din Apateu, prima acțiune de seamă care a antrenat tineretul școlar a fost adunarea de hârtie. Locuitorii comunei bihorene au urmat cu plăcere inițiativa elevilor, legând zeci și zeci de teancuri de hârtie de ziar, saci și ambalaj de hârtie, jurnale colorate. Iar copiii au adunat cu mare sârguință, aducând în curtea școlii zeci și zeci de kilograme. În to-

tal s-au strâns 4.275 kg de hârtie, pentru care școala a primit 22.300 de forinți. Din ciclul superior, cei mai sârguincioși au fost elevii dintr-a șaptea, adunând 576 kg, iar în cursul inferior, cei dintr-a treia au adunat 496 kg. Dar și copiii grădiniței au adunat multă hârtie. Pentru banii primiți din vânzare a fost amenajat un frumos acvariu.

J. V.

Persoane și ani

În coloanele următoare găsiți numele vedetelor și anul nașterii lor. Așezați-le în ordine corectă!

Cher	1942
Michael Jackson	1946
Elton John	1947
Britney Spears	1958
Barbara Streisand	1974
Robbie Williams	1981

A. C.

(Rezolvare în pagina a 15-a)

REBUS

de Lucia Borza
și Aurelia Nemeș

m=t

ISTORIA ROMÂNILOR

Un eminent om politic și mare patriot

Miron Costin

În vremea lui Vasile Lupu, în Moldova, a trăit cea mai puternică personalitate a secolului al XVII-lea, personalitate nu numai literară și științifică, dar și un eminent om politic, Miron Costin. A învățat carte în Polonia, unde și-a petrecut copilăria și adolescența. Întors în țară, a îndeplinit multe slujbe în divanul țării, ajungând chiar logofăt, dregătoria cea mai înaltă, după domnie.

Miron Costin a fost și un mare patriot. În anul 1672 se afla pe lângă armata turcă, în timpul campaniei contra Armeniței. Marele vizir l-a întrebat dacă moldovenii se bucură de luarea Armeniței de către turci și a primit următorul răspuns: „suntem noi moldovenii bucu-

roși să se lățească (împărăția otomană) în toate părțile cât de mult iar peste țara noastră nu ne pare bine să se lățească”.

Altă dată, când domnul Moldovei, Gheorghe Duca, intenționa să fugă din fața dușmanilor pentru a se pune la adăpost în țări stră-

ine, Miron Costin ar fi spus domnitorului: „Să nu dăm locul, că pământul acesta este frământat cu sângele moșilor și al strămoșilor noștri”. Opera lăsată de Miron Costin este remarcabilă. Principalele sale lucrări sunt *Letopisețul* și *De neamul moldovenilor*. *De neamul moldovenilor* este prima lucrare din istoriografia românească care își propune prezentarea formării poporului român. Iată cum spune el în introducere: „Biruit-am gândul să mă apuc de această trudă, să scot lumii la vedere felul neamului din ce izvor și seminție sunt lăcuiorii țării noastre, Moldovei și Țării Munteniei și românii din țările ungurești, că toți un neam și odată descălecați sunt...”

Profu'

O excursie de neuitat la Debrețin

La data de 3 octombrie, cadrele didactice, părinții și elevii de la Școala Generală din Otlaca-Pustă au făcut o excursie cu autobuzul la Debrețin. Cu toții ne-am adunat la autobuz de dimineață, și cu voie bună am pornit (48 de persoane), bucurându-ne de timpul frumos. În drum spre Debrețin, ne-am oprit la Hortobágy, unde am vizitat „podul cu 9 bolți”, Muzeul ciobanilor. Aici la muzeu ne-am îmbogățit cunoștințele despre păstorit, am cunoscut viața ciobanilor. Obiectele expuse au fost foarte interesante pentru copii.

După vizitarea muzeului am făcut o plimbare lungă prin pustă, am făcut fotografii, elevii au cumpărat cadouri pentru cei rămași acasă. Nu peste mult timp de călătorie am ajuns apoi la Debrețin. A urmat o plimbare prin oraș, am admirat monumente istorice, culturale. Așa am vizitat muzee, biserică, Teatrul Csokonai. Am fost la Biserica Reformată, ne-am plimbat pe la Primărie.

Timpul a fost frumos, soarele strălucea, pe străzi, pe bulevarde s-a plimbat

multă lume, pentru noi, săteni, acest lucru era neobișnuit. Timpul a trecut repede și noi doream să vedem cât mai multe obiective de atracție turistică ale orașului. Am ajuns la Muzeul Déri. În sălile muzeului sunt expuse picturi renumite, sculpturi, ceramică etc. Am poposit puțin aici, după aceea ne-am dus la grădina zoologică. Copiii au așteptat cu mare curiozitate să vadă animalele sălbatice. Teritoriul grădinii e mic, dar aici trăiesc 800 de animale. Am văzut multe animale sălbatice, maimuță, leu, tigru, urs polar, girafă, dar am aflat și animale domestice. După o plimbare lungă, frumoasă

dar obositoare, ne-am întors acasă. Am avut o zi de neuitat, cu amintiri minunate. În drum spre casă, am discutat despre programul zilei petrecute la Debrețin. Copiii au povestit mult despre impresiile lor plăcute. Sperăm că și în viitor vom organiza astfel de excursii bine reușite.

Mulțumim Autoguvernaării minoritare române din Otlaca-Pustă pentru sprijinirea financiară.

Maria Paulik
directoare

Foaia românească
poate fi citită și pe
Internet
www.foaia.hu

Trei echipe bine pregătite la „Tezaur românesc” 2003

În anul acesta, concursul interșcolar al tineretului românesc, organizat de Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria, a ajuns la cea de-a șasea ediție. De această dată, s-au prezentat, din păcate, numai trei școli românești: Chitighaz, Giula și Micherechi. Competiția a fost moderată de profesoara *Florica Santău*, care de la bun început a creat o atmosferă bună, degajată între copii și adulți. Membrii juriului au fost: *Emilia Martin, Elena Csobai, Stela Machhour și Maria Berényi*. Această întrecere a avut ca scop cunoașterea cât mai temeinică a tradițiilor și obiceiurilor românești.

Elevii școlilor au sosit plini de emoții, împreună cu profesoarele lor. Înainte de toate, copiii s-au îmbrăcat în costumele populare cu care au interpretat mai multe piese, cântece, dansuri. După ce s-au așezat toți la mesele lor, a început concursul propriu-zis, deschis prin niște cuvinte de îndemn ale profesoarei Santău. Toți concurenții au așteptat cu nerăbdare dar și cu încordare prima probă. Ce va trebui să facă? Ce sarcini le va reveni? Oare vor putea rezolva problemele prevăzute? Prima probă a început-o Giula, după aceea a urmat grupa din Micherechi, apoi cea din Chitighaz. După aceea ordinea s-a inversat: au început elevii din Chitighaz și tot așa mai departe.

A fost o plăcere atât pentru public, cât și pentru juriu să vezi cum elevii s-au străduit să facă exercițiile, să rezolve problemele, să îndeplinească sarcinile cât mai bine și corect. În total, echipele trebuiau să îndeplinească zece probe teoretice și practice. Printre acestea era, de exemplu, să facă pe scurt istoricul localității de unde

au venit, să prezinte dansuri specifice, să descrie portul popular românesc local, etc. Trebuie să amintesc că elevii din Chitighaz și Micherechi au avut costume autentice foarte frumoase, prin care au și împlinit o cerință a concursului: prezentarea portului românesc din localitatea lor. Mi-a plăcut în mod deosebit programul chitighăzenilor, când aceștia au prezentat unelte de bucătărie din trecut. Ei s-au pregătit într-un mod deosebit și au descris cu mare însoflete la ce se foloseau diferitele obiecte de uz casnic.

A fost foarte interesant și

Tematica concursului

1. Scurt istoric al localității
2. Viața și activitatea unei personalități de seamă a românilor din Ungaria (sec. XVIII – începutul secolului al XX-lea)
3. Interpretarea unui dans popular românesc
4. O întâmplare de la școală scrisă și prezentată în grai local, utilizând expresii tipice
5. Prezentarea unui obicei legat de ocaziile de muncă (de prelucrarea cânepei, tăierea porcului, prelucrarea laptelui, etc.)
6. Povestiri despre ființe mitice (de ex. Marț Sara, Străgoi, Calu lui Sântoader etc.)
7. Instrumentele bucătăriei din trecut
8. Portul românesc într-o anumită localitate
9. Toto (instituții românești, publicații, obiceiuri, piese de îmbrăcăminte, denumiri de localități românești, personalități ale românilor din Ungaria, etc.)
10. Chiuituri de joc

REZULTATUL COMPETIȚIEI

Locul I: Micherechi
Locul II: Chitighaz și Giula

exercițiul următor, unde echipele celor trei școli au dovedit iarăși că au fost bine pregătite. În tot timpul întrecerii, și juriul s-a simțit și s-a distrat excelent, aplaudând aproape fiecare „producție” a echipelor, ceea ce a îndemnat, în plus, și elevii. La „capitolul” dans popular a fost foarte frumos să vedem cum a jucat elevul din Giula, la care nici nu s-a văzut să aibă vreo emoție. Tot echipa din Giula a prezentat foarte bine întregul proces tehnologic de prelucrare a laptelui. După două-trei probe, copiii n-au mai avut emoții aproape deloc. Punctul nouă a prevăzut completarea unui talon de toto, pentru care concurenții au primit 10 minute. Fiecare grupă și-a bătut capul, oare care răspuns e corect. După rezolvarea tuturor problemelor și exercițiilor, juriul s-a retras pentru a decide asupra rezultatului final.

În acest timp, elevii au fost serviți cu o mică gustare, primind câte-un hamburger și răcoritoare. După aceea a urmat un alt moment emoționant: anunțarea rezultatelor.

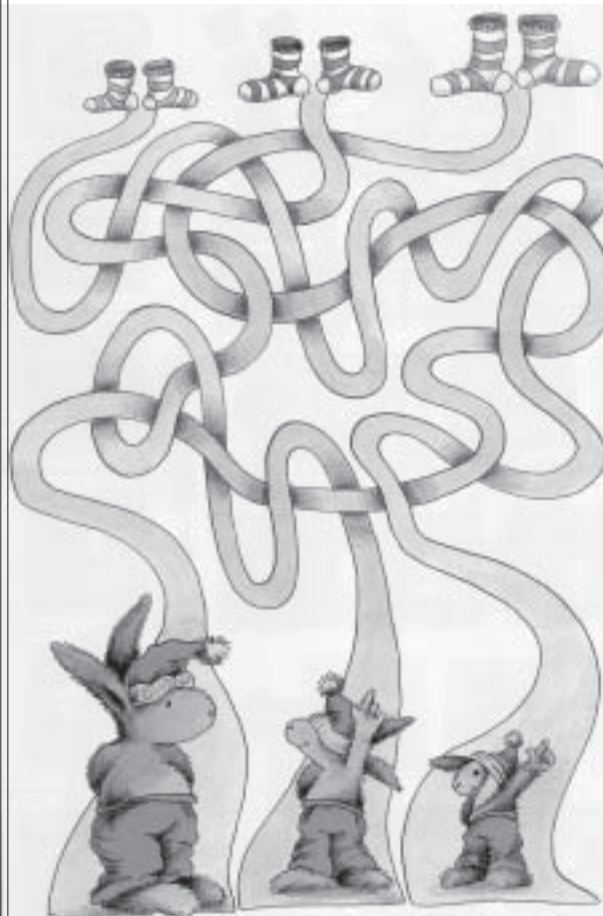
Președinta juriului Maria Berényi s-a adresat elevilor cu câteva cuvinte de apreciere și de laudă. Dânsa a

Președinta a mai adresat un îndemn și celorlalți, exprimându-și speranța că ar fi bine dacă la anul s-ar prezenta mai multe școli românești la astfel de competiții.

(Fotomontaj despre competiția „Tezaur românesc” în pagina a 16-a)

—Laura—

Iepurașii friguroși

**Fără ciorapi, îți îngheață picioarele.
Găsește tu drumul corect prin labirint,
care duce fiecare iepuraș la ciorăpeii lui.**

Week-endul distracțiilor și al veseliei la Chitighaz

„Márki Sándor s-a născut la data de 27 martie, 1853 la Chitighaz, dată care coincide cu ziua de naștere a Principei lui Francisc Rákóczi al II-lea” – am putut afla din prelegerea lui Németh Csaba, directorul adjunct al Muzeului „Erkel Ferenc” din Giula. Cercetătorul a fost invitat să prezinte – cu ocazia inaugurării unei acțiuni de amploare: „Zilele Comunei Chitighaz” – câteva date din viața renumitului istoric chitighăzean.

Se pune întrebarea, cum se potrivește o asemenea prelegere în șirul unor programe distractive? Răspunsul este foarte simplu. Manifestarea, care a avut loc la sfârșitul săptămânii trecute, între 10–12 octombrie, s-a numit Márki Sándor, despre care – cei care am participat la deschiderea oficială a acțiunii, ținută în sala de conferințe a Primăriei – am mai aflat încă multe alte lucruri interesante. Conferențiarul a preferat să vorbească despre omul și nu despre savantul Márki Sándor. Astfel, am aflat, de pildă, că el a trăit doar doi ani la Chitighaz, de unde apoi, împreună cu familia, s-a mutat la Șercad și că, deși este ungur, a învățat și românește. Pe lângă istorie, el a fost preocupat de literatură și geografie. A fost un om bolnăvicios, căruia însă i-au plăcut petrecerile. La sfârșit de săptămână el se ducea deseori la balurile din Giula, Șercad sau Oradea. „Multă vreme nu a fost clar că va deveni istoric, fiind atras de literatură și de geografie. A scris

Németh Csaba, care a vorbit și despre anii petrecuți de Márki Sándor ca elev și student la Oradea, Bratislava și Pesta. Apoi am aflat date privind cariera lui Márki ca profesor la licee și universități din Arad, Pesta, Cluj și Seghedin.

După cuvântările de deschidere ale „Zilelor Comunei”, primarul Gheorghe Guias și oaspeții invitați au depus coroane de flori la monumentul Márki Sándor, aflat în fața Primăriei. „Ne-am gândit ca această manifestare să poarte numele lui Márki Sándor, care s-a născut cu 150 de ani în urmă aici în comuna noastră. Cu „Zilele Comunei Chitighaz” dorim să ne amintim de această frumoasă aniversare a nașterii istoricului. Chitighăzenii îl pot cunoaște mai bine pe acest fiu al satului prin asemenea manifestări. Tocmai de aceea am acordat un spațiu mai mare,

locul unui spectacol cultural. Cu acesta a început șirul programelor distractive, care s-au ținut lanț timp de trei zile. Spectatorii au putut vedea și echipa de dansuri populare a școlii generale românești, echipă care este îndrumată de soții Ana și Gheorghe Buha. În timp ce copiii au jucat pe scenă, Ana Buha s-a aflat printre spectatori.

– E cu mult mai greu să urmărești jocul copiilor aici decât pe scenă. Dar am fost liniștită, fiindcă soțul meu a fost alături de copii. M-a liniștit și performanța dansatorilor noștri, care evoluează din ce în ce mai bine. Sunt fericită când văd bucuria copiilor, când văd că le place să danseze.

– Cred că suntem aici, la Căminul Cultural, în cel mai potrivit loc ca să vorbim și despre o întâlnire care va avea loc la începutul lunii noiembrie.

– Așa este. În ziua de 8 noiembrie vrem să organizăm întâlnirea dansatorilor chitighăzeni. Să-i adunăm la un loc pe toți cei care vreodată au dansat aici la Chitighaz, în echipa de dansuri populare. Va fi o minunată oportunitate și pentru copiii de astăzi să stea de vorbă cu dansatorii de odinioară și să învețe de la ei.

– Cam câte invitații trebuie să expediați?

– Așa am socotit cu Petru Sălăjan, directorul Căminului Cultural că în jur de 200 de persoane vor fi invitate la această întâlnire.

Prima zi s-a încheiat cu o petrecere organizată de Clubul Penșionarilor „Márki Sándor”. În ziua următoare, sâmbătă, toate generații

muzică ușoară. Printre altele, la Chitighaz au concertat formațiile „Groovehouse” și „Deja vu”, iar după aceste concerte a urmat punctul culminat al zilei: focul de artificii.

„Zilele Comunei Chitighaz” s-au terminat duminică cu o slujbă ecumenică, săvârșită, fiind vreme favorabilă, în piața din fața Primăriei, la care au participat reprezentanții tuturor cultelor din loc. Aici a cântat și Fanfara Bisericii Baptiste, dirijată de Gheorghe Moț.

Cu ocazia acestei manifestări de trei zile, din care gazdele vor să facă o tradiție, organizând-o în fiecare toamnă, a fost felicitat și cel mai bătrân și cel mai tânăr locuitor al comunei. Au primit câte o diplomă Sofia Hangyál, care în luna martie a împlinit 98 de ani și micuța Maria Jakab, care s-a născut la 4 octombrie 2003.

Adam Bauer

Dileme la marginea serbării Márki Sándor

La sfârșitul săptămânii trecute am avut ocazia de a ne bucura de posibilitatea participării la nașterea unei tradiții demne de continuare: „Zilele sâtești Márki Sándor”. Consider că programul a fost de un nivel înalt și atractiv pentru toate generațiile și categorii sociale. Toată stima inițiatorilor și realizatorilor acestui program atractiv și variat.

Participând la slujba ecumenică ținută duminică, la finalul serbării, am avut parte de un mesaj sufletesc și moral din partea slujitorilor lui Dumnezeu. Putem spera că acest mesaj – ideea ecumeniei și valorile spirituale eterne ale ideologiei creștine – vor găsi loc în sufletele tinerilor prezenți la serbare, care, probabil, sunt viitorii organizatori și participanți la următoarele serbări de acest fel. Din păcate, aceste speranțe și gânduri mărețe le-am simțit oarecum umbrite de unele dileme și anume:

❖ Dacă comunitatea creștină ortodoxă din comună are o biserică mare și frumoasă, nu demult renovată, de ce nu o pot vizita musafirii participanți la serbare, în primul rând cei veniți din alte părți? De ce găsim închisă ușa Casei Domnului în timpul serbării?

❖ De ce nu pot urca copiii pe dâmbul bisericii să admire focurile de artificii? (După părerea clopotarului bisericii, Petru Honfi, copiii ar strica centura de beton de deasupra zidului de sprijin din jurul dâmbului.)

❖ De ce a fost tăiat gardul viu din liliac de lângă acel zid de întărire? De ce nu putem respecta amintirea protopopului Ioan Borza – în timpul căruia a fost sădit gardul viu – cel puțin prin păstrarea acestuia? Sunt convins că acel gard viu ar mai putea reînvia singur, dacă l-am lăsa, dacă „tăietorii mult respectați” ar renunța la extirparea lui totală.

După părerea mea, numele protopopului Ioan Borza nu se poate neglija când este vorba de istoria Chitighazului. Sper din toată inima că bucuria participanților la serbările asemănătoare ale anilor viitori nu va fi umbrită de asemenea „dileme”.

Ladislau Pigniczki

o lucrare geografică despre zona Crișurilor. Apoi toți s-au devenit istorici, fapt pe care l-a explicat el însuși și prin aceea legătură sufletească care se datorează coincidenței zilei de naștere cu Francisc Rákóczi al II-lea” – a mai precizat

în cadrul deschiderii, prezențării vieții lui. Márki Sándor merită acest lucru” – a apreciat Gheorghe Guias, primarul comunei.

După depunerea coroanelor de flori, toată lumea s-a dus la Căminul Cultu-

Moment aniversar (1863–2003)

Catedra de Română din Budapesta la 140 de ani

Una din cele mai durabile în timp instituții de învățământ superior în limba română din afara României, Catedra de Filologie Română a Universității ELTE din Budapesta a depășit, iată, pragul a 140 de ani de existență și dăinuire culturală. Momentul de la 1863, când Alexandru Roman își rostea misionar cursul inaugural, rămâne cu atât mai important, cu cât o catedră pentru românii din Ungaria răspundea unor aspirații îndreptățite ale românilor, și nu puțin, din Budapesta. Iosif Vulcan, susținut de episcopul greco-catolic Vasile Erdeli, împreună cu studenții de atunci ai universității regești, reactivau un deziderat mai vechi, venind din programul libertăților de la 1848, acela de a-și manifesta și la nivelul instrucției publice identitatea de limbă și cultură română. În plus, contextul politic al reformelor liberale din jurul anului 1860, ca și susținerea solidară a studenților din Viena, care păstrau legături cu studenții pestani, au dus la obținerea acestui drept de identitate comunitară, o catedră de limbă și cultură românească la nivel universitar. Într-un mod fericit, ca urmare a prezenței unui român ca traducător la locotenența regală (1857), apoi concipist la Consiliu (1861), Alexandru Roman a avut privilegiul timpului de a fi numit profesor extraordinar al primei catedre românești. De altfel, el însuși student la Viena și coleg cu cunoscutul lingvist și profesor cernăuțean Aron Pumnul, Alexandru Roman s-a format ca profesor prin activitatea la nivelul școlilor gimnaziale din Oradea. I-a fost dat acestui mentor de școală românească să activeze cu multă râvnă, având ocazia de a fi primul și în acest moment premergător deschiderii catedrei budapestane: la Oradea deschide primele ore de limbă română la gimnaziul maghiar (1848-1849), după cum, la 1861, iarăși este primul redactor de ziar românesc

care redactează *Concordia* în românește, cu caractere latine. Tot Alexandru Roman este primul, alături de Iosif Hodoșiu, T. Cipariu, George Barițiu, care compun Societatea Literară Română pentru cultura limbii, viitoarea Societate Academică din București (în 1866), după ce în 1851 același tânăr activ înfiinșase la gimnaziul din Oradea Societatea de lectură a tinerimii române. Toate aceste momente pregătitoare, favorabile deschiderii unei catedre românești la nivel universitar, au condus la numirea în 20 decembrie 1862 a prof. Alexandru Roman „ca profesor extraordinar al limbii și literaturii române la universitatea regească din Pesta”, pentru ca după zece ani, în 1872, ca urmare a buneii prestații în calitatea de dascăl, să primească titlatura de profesor ordinar. Era o recunoaștere oficială și publică a rolului său de întemeietor și mentor de conștiințe.

Catedra a devenit, în scurt timp, punctul de întâlniri spirituale între studenții români de la celelalte facultăți, drept, economie, teologie, filosofie, prin activitatea Societății de lectură și a unor programe culturale vestite în epocă, precum balurile anuale ori semestriale ale tinerimii

române. Fostul elev al lui Alexandru Roman, la Oradea, și student în 1863 la Budapesta, Iosif Vulcan, în revista *Familia* evocă în câteva rânduri personalitatea marcantă a profesorului primei catedre, fie prin portrete în detaliu (în 1866, apoi în 1893), urmărindu-i cu atenție activitatea de la catedră și cea publică. Iată, în primul număr al revistei din 1865, la rubrica *Ce e nou?* anunță despre deschiderea seriilor de lecții de lingvistică ale profesorului, „un curs lingvistic de totu interesant despre asemănarea limbilor romanice”, știre susținută de prezența în paginile primelor numere ale *Familiei* a unui serial despre volumul lui A. Bruce-Whyte, *Analiza limbii române*. Același revistă îl urmărește pe Al. Roman implicat în chestiunea bisericii greco-catolice române, cu ocazia întrunirii la Cluj a unei conferințe, în problema independenței bisericii față de congresul de la Budapesta. Al. Roman era în 29 iunie 1897 onorat ca președinte al conferinței, cu sarcina redactării răspunsurilor către Sfântul Scaun și mitropolie.

Activitatea catedrei de română din Budapesta este constant urmărită de presa română a vremii: *Familia* vorbește de venirea, în 1897, după Al. Roman, a

lui dr. Oscar Asboth (profesor de limbi slave), a docentului privat Alexici György; *Românul și Tribuna* din Arad (la aniversarea a 50 de ani de existență a catedrei), între 1910-1913, consemnează, cu regret, incidentele de la catedră, legate de numirea unor profesori fără prestația intelectuală și morală a întâiului profesor Al. Roman (Ioan Ciocan – prof. din Năsăud, Iosif Siegescu – cel mai controversat profesor). Unul din cei mai activi studenți ai catedrei, criticul Ilarie Chendi pornește chiar o campanie de semnalizare a neregulilor de la catedră, într-un amplu material despre Catedra de limbă română, în *Tribuna* din 1910, apoi în *Românul* din 1913. Ceva din vehemența și spiritul corectiv al dascălului Roman a trecut cu folos în discipolii săi, Il. Chendi, Octavian Goga, V. Goldiș, Valeriu Braniște.

În cei 140 ani de viață a Catedrei de Română de la ELTE, revigorarea activității și revenirea la spiritul academic și științific s-a petrecut cu o nouă generație de dascăli, de la Carlo Tagliavini, Tamás Lajos, Gáldi László, la Domokos Sámuel, Pálffy Endre și Miskolczy Ambrus. Momentul aniversar, de la începutul lui septembrie al acestui an, prilejuit de vizi-

ta specială a președintelui Ion Iliescu la catedra noastră, onorat și de intervenția președintelui Ungariei Mádl Ferenc, a marcat, cu temei, rolul și nobila misiune a acestei prestigioase instituții de învățământ superior românesc din Ungaria. Popasul președintelui la ELTE, moment unic în istoria catedrei, discuțiile neconvenționale cu membrii actuali ai catedrei, donațiile de cărți de literatură și istorie, au consemnat un bun prilej de angajare mai susținută a activității catedrei, de impulsare a sprijinului direct și pragmatic prin aprovizionarea cu carte a bibliotecii românești. Simpozionul organizat cu acest prilej și moderat de actualul șef al catedrei, prof. dr. Miskolczy Ambrus, intervențiile celor două delegații (Szász Zoltán, Sárosi Bálint – Budapesta, Gh. Petrușan – Seghedin, Dan Horia Mazilu – București, Aurel Ardelean – Arad, Ioan Derșidan – Oradea, Cornel Munteanu – Budapesta) au marcat rolul intercultural între cele două popoare ale acestei instituții. Evocări științifice și umane ale personalităților catedrei în istoria ei, interferențe culturale care au implicat profesorii și studenții catedrei au încheiat un profil distinct al catedrei, însumând etape, personalități, evenimente, fapte culturale, cu amplitudine în relațiile dintre cele două culturi. Fotografii de grup (studenți și profesori actuali ai catedrei) cu președintele Ion Iliescu, de la recepția din Ambada României, au constituit ele însele un schimb fertil de opinii, într-un important capitol de istorie a catedrei. O posibilă istorie a catedrei, cu toate momentele ei, recompusă și din lucrările simpozionului din această toamnă budapestană, se impune cu necesitate. Asupra mentorului Alexandru Roman și a activității sale didactice ori publice (deputat și publicist) vom reveni cu alt prilej.

Prof. dr. Cornel Munteanu,
ELTE, Budapesta

Ion Iliescu în mijlocul profesorilor și studenților Catedrei de Română

Cine-a întâlnit vrodată în calea sa un popă, îmbrăcat cu straie sărăcuțe, scurt la stat, smolit la față, cu capul pleș, mergând cu pas rar, încet și gânditor, răspunzând îndesat „sluga dumitale”, cui nu-l trecea cu vederea, căscând cu zgomot când nu-și găsea omul cu care să stea de vorbă, făcând lungi popasuri prin aleiele ascunse ale grădinilor publice din Iași, cu câte o carte în mână, tresărind la cântecul păsărelelor și oprindu-se cu mirare lângă moșinoarele de furnici, pe care le numea el „republici înțelepte”, dezmiardând iarba și florile câmpului, icoane ale vieții omenești, pe care le uda cu câte-o lacrimă fierbinte din ochii săi și apoi, cuprins de foame și obosit de osteneală și gândire, își lua cătinel drumul spre gazdă, unde-l aștepta sărăcia cu masa întinsă.

Acesta era părintele Isaia Duhu, născut în satul Cogeașca-Veche din județul Iași.

Patru păreți străini, afumați și îmbrăcați cu rogojini; teacuri de traftoloage grecești, latinești, bulgărești, franțuzești, rusești și românești, pline de painjeni și aruncate în neregulă prin cele unghere, un lighean de lut cu ibric pentru spălat, în mijlocul odaiei, apărie pe jos, gunoiu și gândaci fojgăind în toate părțile, o pâne uscată pe masă și un moțan ghemuit după sobă era toată averea sfinției-sale.

Mare de inimă, iar de gură și mai mare, părintele Duhu nu se învrednicise de o viață mai bună; dar se vede că nici pofta el una așa, de vreme ce nu-și astâmpăra gura către mai-marii săi măcar să-l fi picat cu lumânarea.

De copil, în seminarul Socola, unde-a învățat carte, mai mult singur decât de la profesori, își punea degetele pe o piatră și le bătea cu alta, de ciudă că nu scriu frumos; se lovea cu pumnul peste cap, când vedea că nici dascălul nu putea să-i talmăcească bine ceva, și vai de școlarii care-l sminteau de la învățătură!

Așa fiind el, cică unul dintre călugării Socolei a zis că e bun de călugăr, numindu-l „Duh di-avolesc”, și de unde până unde l-a și călugărit, și Duhu i-a rămas numele. Iară el Isaia Teodorescu

Ion Creangă

Popa Duhu

se iscălea. Și din școlar, profesor a ajuns la Socola; și duh din duhul său a dat școlarilor săi o bucată de vreme. Dar purici mulți nu făcea el într-un loc, Doamne ferește, căci era duh neastâmpărat și neîmpăcat chiar cu sine însuși. Nici lacom de avere, nici de cinuri; mulțămît cu cât avea, cu cât n-avea, când te miri ce nu-i venea la socoteală, ie-ți, popo, desagii și toiagul, și pe ici-ți-e drumul! Vorba ceea: „Geasta cu trepădatele, că nu-s departe satele”.

Aci era la Socola, aci în Iași, aci la mănăstirea și în Târgul-Neamțului profesor, de unde cutureiera munții în sudoarea frunții, și mai la tot pasul cânta:

*Ruinata cetățuie, ce acopere-
re-acei munte,*

*Și de unde ochiul vede lucruri
multe!*

Apoi:

*Pe o stâncă neagră, într-un
vechiu castel,*

*Unde curge-n vale un râu
mititel.*

Iar la urma urmelor:

Pasere galbănă-n cioc,

Râu mi-ai cântat de noroc!...

Și tot așa, și iar așa, până i se făcea viața neagră și aici; apoi iar se întorcea la Iași, îndrăgindu-l pentru o bucată de vreme.

Duh neastâmpărat și cutezător în predicele sale de pe amvoanele bisericelor, înțepa ca vespea, zicând:

— Elisei a curățit de lepră pe Neeman Sirianul, trimițându-l să se scalde în râul Iordanului. Iară eu vă trimit la Căcaina, ca să vă curățiti de lepra ignoranței și a trândăviei!

— Odată era o floare, numită rușinea fetelor, foarte răspândită în țară la noi; dar de când au luat „mărșavele de modă” locul gospodinelor române, această floare a început a dispărea din grădinele și țărinile noastre.

— Cine are urechi de auzit să audă!

Iar pe cei slugarnici, mândri și luxoși îi arăta cu degetul, zicând:

— Fățarnice, a zis Hristos, curățată mai întâi partea cea dinlăuntru a paharului și a blidului, ca să fie și cea dinafară curată!

Și câte și mai câte, publicate prin jurnalul *Predicatorul moralului evanghelic*, redactat de dânsul, până i-a luat chiriaria puterea de predicator. Dar părintelui Duhu nu i-a tors măsă pe limbă.

Odată, slujind un episcop oarecare de hramul bisericii, la Buna Vestire din Iași, părintele Duhu intră în biserică, se închină rar pe la icoane, și cum era

lume multă adunată, și episcopul sta în strana arhierescă, îmbrăcat pompos și cu mitra pe cap, părintele Duhu se oprește în față-i și zice în gură mare, clătî-nând din cap:

— Dragul mamei Cînilic, bine-ți șede mitropolie! Unde-i neneacă-ta să te vadă? Apoi, oftând adânc, mai adaugă: Când veți vedea uricăunea pustiirii stând la locul unde nu se cade să steie, să știți că aproape este sfârșitul, a zis Hristos.

După aceea se trage cu dispreț din fața episcopului și, ieșind din biserică, își caută de drum.

Iară ceilalți popi, înlemniți cu mâinile la piept, cât pe ce să cadă amețiți din picioare, de frică și de rușinea arhipăstorului.

Nu târziu după aceasta, mitropolitul face pe părintele Duhu arhimandrit cu mitră, adică îi dă voie să poarte straie de mii de lei, fără să aibă cu ce să și le cumpe-re.

Și părintele Isaia, în loc să umble mortș, ca alți popi, după cerșitorit, luând și de pe viu și de pe mort, să aibă cu ce se împoțona, el, dimpotrivă, zicea că este de altă părere, și anume: „Decât să dai de pomană la calici sămbătă, mai bine ceva de băut mahmurilor, marțea...”

Odată, chemând episcopul unei biserici mai sărăcuțe pe părintele Duhu să slujească de hram, sfinția-sa și-a atârnat la piept o cruce mare de lemn, legată cu sfoară groasă de cânepă, zicând:

— Iartă-mă Doamne, că te-am spânzurat cu ață, neavând lanț de aur, nici de argint, cu care te spânzură mai-marii mei, arhierii...

La Mănăstirea Neamțului, stând adeseori de vorbă cu starețul Naftanail, părintele Duhu îi zicea, șfichiindu-l, că rușii din această lavră românească s-au puiezeit, ca și holera adusă în Moldova pe cozile cailor rusești

la 1828. Starețul, nemaiputându-i sta împotriva, zicea de la o vreme: „Hai pacam, părinte Isaia”, cinstindu-l cu rachiul îndulcit cu miere, pahar după pahar, până ce părintele Duhu spunea:

— Lasă-mă în pace, cuvioase, că se învârteste lumea cu mine de-atâta aghiazmă rusească; mai bine să ne împăcăm. Și începea a-i cânta irmosul următoriu, pe glas al doilea: „Umblat-au Israil prin valul cel învâluit, c-un ulcior legat de gât și cu-n curcan fript, că s-a proslăvit”. Apoi antifoanele bețivilor, pe glas al patrulea: „Din tinerețele mele, multe oale și ulcele se luptă cu mine; dar mai multe păhărele, câte stele sunt pe ceriu...”

*Ploscuța mea, iubit vas,
Pasăre cu dulce glas,
Eu la gură te rădăc.
Tu îmi cânti: coglic! coglic!
Și nu mă-ndur să te las,
Căci mă plesnești tot în nas.
Vai, sărace poloboace,
De te-ai face mai încoace;
Să ne strângem vro cățiva,
Noi, spre mântuirea ta.
Ș-om mai veni vreo doi-trei,
Și ți-om pune-un căpătâiu,
Ș-om aduce-un popă rus,
Și te-a da cu fundu-n sus!*

Unui arhimandrit grec ce blagoslovea pe diacon la slujbă: „Să îndrepteze Domnul pașii lui spre tot lucrul bun”, părintele Duhu îi zice:

— Ba mai bine să îndrepteze Domnul pașii voștri peste Dunărea, cuvioșilor, că destul ne-ați pângărit biserica și neamul cu smeritele voastre bagoslovenii.

Profesorul Columb de la liceu, care zise odată părintelui Isaia: „Bună dimineața, Duhule”, el îi răspunde:

— Mulțămesc, cadavrule! Și cred că ai la știință că cuvintele popă și profesor se încep cu „pocoiu”, ca și substantivul porcule.

Popilor de mir, pe care îi numea haldei, le cânta antifoanele următoare:

Diaconii și cu pochii, de treji ce sunt, de-abia văd cu ochii. Iar

mamelor preutese, beția din cap nu le mai iese!

Și câte ponturi și ponosuri nu da dintr-însul, de-i era și lui lehamite câteodată să se mai întâlnească cu cineva și să-l mai stârnească la vorbă.

Odată, ieșind supărat de la Mitropolie, îl întâlnește părintele Arbore de la Bărnovschi și-l întreabă:

— De unde vii, părinte Isaie?

— Nu știu!

— Încotro ai luat-o, părinte Isaie?

— Nu știu!

— Cum așa, de nu știi nici de unde vii, nici încotro te duci?!

— Iaca cum, răspunse Duhu: când eram băiet, stupeam în palma stângă, apoi trânteam cu muchea palmei celeilalte în stup și, în care parte sărea el, într-acolo apucam și eu.

— Și acum tot așa faci? întrebă părintele Arbore.

— Tot, batăr să crape dracul!

— Dar dacă, din întâmplare, ar sări stupitul înspre Golia, cum ți s-ar părea?

— Dar știi că m-ai ars, haldeule?! zise părintele Duhu, luându-și tălpășița, Dunăre de mânios.

La cea din urmă, strângând părintele Duhu para câte para, și-a comisionat cărți spiritiste și, cetindu-le, cică a zis cătră oarecine:

— Aceste cărți, încăpând în mâna unor șarlatani ignoranți, ai să auzi vorbindu-se că fac minuni, ca sfinții.

Și sfânt să fie rostul părintelui Duhu, căci tocmai așa s-a întâmplat.

Într-una din zile, neavând el cu ce să-și cumpere pâine, le-a luat cu vravul și le-a vândut directorușului unei școli primare cu te miri ce. Și de-atunci începutul spiritiștilor în Iași. De-atunci Grigore Nazianzul, Efreim Sirul, Solomon Înțeleptul și alți răposai de veacuri nu se mai pot liniști în morminte; întrebare peste întrebare li se face. Și-apoi, ia să nu răspundă, că dracu-i a lor pe șapte ani!

Auzind părintele Duhu că s-a făcut zvon prin Iași despre niște năzdrăvănii ca acestea, cică s-a luat sfinția-sa pe gânduri, zicând:

— Vai de cel ce se smintește, dar mai vai de cel prin care vine sminteala!

Și poate că din această pricină, bolnăvindu-se greu, și-a dat duhul, tocmai când ajunsese îngrijitor la biserica Nicorița din Tătărași; de unde, aproape fiindu-i țințirumul Eternitatea, și-a luat acolo casă de veci, fie-i țărâna ușoară! Și de-atunci, ca mai ba să-l vadă cineva bătădăind pe ulițele Iașilor.

Povestire publicată prima oară în Convorbiri literare, 1881, nr. 8, 1 noiembrie. Textul de față a fost reprodus după volumul Ion Creangă, Povești și povestiri, Editura „Minerva”, București, 1987.

Băutura cu măsura!

Avem noi on neam mai dădăparte, mătușe-i zicem, după maica – fiie iertată! – care o-mplinit amu nouăzeci și cinci da ani, da' ș-amu să ține bine: să scoală, îș face singură lucrutu ii, îș ține-n regulă sobuța ii, îș spală hăinițele, zicând că ii nu-i treabă mașină da spalăt ș-așe. Nu tumna ie-i mai bătrână-n sat, că mai trăiește încă și bace Ionuț al Stăvarului, iel azi-mâne a-mplini o sută da ani – ajute-l Dumnezeu! – apu așe barem și noi ne-om pute mândri c-on om bătrân da păstă on veac.

Bogăt și dăstul că, mai dăunaz, vinind acasă din Cînepiște mai dăvreme dăcît și fiu gătată cu lucrutu ce l-am avut cu culesu merelor butii – o început să brizgaie ș-o vinit ș-on vânt cam aspru. Așa mă băga-i pă vedere la mătușe-noastă, așe, pă n-așteptate. Adecă mătușe iera sculată și asculta cantece populare românești, nu mi-ț crede, la video! Căci mă bag io-nlotru, căci întide ie video și televizoru și mă cuprinde c-on „Alduiască-te Dumnezo, fātu-mneo, că dă mult nu te-am văzut!” – și cu asta ne-am și dat noi la voarbe. Cum să cu-

vine, mai și mai nante ne-am întrebat da sănătate, apoi da prunci, da nepoț – la ie și da cii vo cinci-șasă strănepoț, – așe că cu una, cu doauă am ajuns noi și l-ntrebare că ce treabă și facă omu ca s-ajungă la o vrîstă așe mândră în putere și-n sănătate. Cred că nu vi-ț mnira la răspunsu ii, că doară, în cap, tăț știm cum că: „Cu lucrutu fără ruptură și cu băutura cu măsura.”

Io m-aș fi mulțămîtită cu răspunsu aista, dac-ar fi vinită din parte unui bărbat, – să zicem din parte lu' bace Ionuț a Stăvarului, – da' că l-am căpătat tumna da la o mătușe, dăspra care io pân-atunce nici n-am auzit că-i în bună cu băutura? La una ca asta m-am mnirat io dăstul da bine, ceie ce i-am și spus. Da' ie dăloc m-o liniștit, mărturisîndu-m cum că, încă din vreme când încă o trăit untu-nost, ie în tăta dimineața, înainte da prânz, be câte-on păhărel da pălincă da prune, da' nici c-on pic mai mult. „Că n-aș vre și pățasc ca Mișca Sărbului...” – o mai adăugat mătușe. No-amu, dăuarece io nici n-am auzit da numele aista, așe nici da pățala lui n-am știut

nimica, n-am avut ce face, u-am întrebat.

Pățala-i scurtă, da' i și cu-nvățatură. Mișca Sărbului cândva, în tinăreața mătușii, o fost on om care o moștenit da la părintz zăci da holde da pămînt, vo trii-patru căși și ce-ț pot închipui bogăție la sat. Da' și lucre, nici on pic nu i-o plăcut, da' la băute iel o fo' primu-n sat. Numa că, dup-o vreme, din moștenire nu pre i-o mai rămas nimic când, mărăgînd odată acasă mort da bat, s-o împedecat în ceva, o picat pă față înt-on șant, în șant i-i s-o băgat on cui rujinos su' on uăti, dînt-asta o căpătat o boală din care nici nu s-o mai putut tărădi, macar că tăta ave-re ce i-o mai rămas u-o purtat la doctorii din împrejurimi.

Că întâmplări d-aște, – da' ncă și mai d-așe! – tăta lume ști? D-asta și io-s convins. Numa că nu-i tăt una că din a cui gură auz cum că: „Băutura cu măsura!” Nu-i așe? **Sandu Popa**

Aneecdote din vechime

Învățînd cu nevasta

Nevasta lui Socrates o avut o natură tare re, dîr tăte mormăie, nimica nu-i plăce ce face bărbatu-so. On învățăcel d-a filozofului, pă nume Alkibiades, odată l-o-ntrebat pă maistru lui că cum poate trăi su' on acoperiș c-o furie da muere ca și pă care o are.

– Asta d-aceie o fac, – i-o spus Socrates, – ca să mă obișnuiesc cu prostiile, ca apoi să știu să mă port cum treabă când am d-a face cu oameni obraznici și vătămători.

La ce-i bună muieră scărboasă?

Alkibiades așe o cumpănit cum că nevasta lui Socrates înt-atăta-i da scărboasă, da nu să mai poate suferi. Da' Socrates o fost da altă părere:

– Dîmpotriva! Io înt-așe măsură m-am obișnuit cu ie ca cu scărțietu roatelor năunsă. Și tu iești răbdător cu gângăitu gâștelor.

– Îi drept, – i-o răspuns Alkibiades, – numa că gâșca-m dă uoaui și din uoaui pui.

– Te-nțeleg, – i-o răpicat Socrates, – numa că nevastă-me m-o alduit cu prunci mândri și-nțălept, nu cu pui da gâșcă cu creieri mici.

Răbdare și măgaru

Socrates când în piață, când pă uliță să vorove, să sfătuie dăspră purtare cinstită uă năcinstită a oamenilor. Numa că, dăstul da des, s-o-npămplat că unii dintră cii supăraț l-or lovit, l-or bătut uă l-or ținălit da păr. Socrates pă tăte aște le-o răbdat liniștit. Odată cineva l-o lovit cu picioru-n foale, apu on maror l-o-ntrebat că nu vre să-l deie-n leje pă făptaș? Răplica filozofului numa o întrebare o fost:

– Dacă on măgar te rugucește-n fund, tu te dai în leje cu iel?

Glume

Judecătoru zice căta Ion:

– Lești învinovățit că ți-ai omorît soacra. Dîrce-ai făcut lucru aista?

– La asta nevastă-me m-o cerut... – să apără Ion.

– Cum poț spune una ca asta, când tăta lume ști că nevasta dumiitale îș iube mama?!

– Așe-i, da. Numa că în zîua aceie, înainte da ce s-o dusă d-acasă m-o spus: Ioane, dacă maica ar adurmi și u-ar zăvărli v-o muscă, n-o trezi pă mama dîr asta, ce-o omoară!!

Ion îl teamă la telefon pă doctoru lor și-l roagă:

– Domnule doctor, mîne soacră-me a mere la dumiitale cu mîța. Te rog să-i dai o otravă tare, care ș-o omoare iute, să nu suferă mult... Știi, îi tare bătrână sāraca...

– Bine, Ioane, – îl liniștește doctoru, apoi îl mai întrebă: – Da' spune-m, dup-aceie mîța a ști să mărăgă acasă și singură?

On bărbat stă la marjine unui lac și întipuește. Odată, silindu-să, vine căta iel o nevastă și-i spune răsufînd din greu:

– Să-neacă maica, să-neacă maica!!

Bărbatu dă din umeri și-i răspunde:

– Îm pare rău, da' tumna amu mi s-o gătat filmu din mașină.

Am citit că...

Nu-m aduc aminte că v-am mărturisit cândva uă nu, da' io, pă cum trec anii, sîntăsc că-s tă' mai uituc. Asta nu-i o stare pre fericită, da' aista-i adevăru: unele lucruri ce le aud astăz, pă mîne-poimîne le și uit. Când odată ne-am vorovit cu Nelu dăspră năcazu cu care mă lupt din ce în ce mai tare pă cum îmbătrînesc, pruncu o-nceput să mă convingă că asta d-aceie-i așe, dăuarece și capu îmbătrînește, îș terde vrednicie din tinăreață, așe că nu-i în stare să străjuiască, adecă să să-ngrijească da mântuire veștilor pă care le aud.

Gîndindu-mă mai bine la voarbele lui, da' și la cile auzite da la bătrânii da vrăsta me, – dă-m place, da nu-m place, – am prăbălit să mă-mpăc cu treaba asta, da' nu pre m-o răușit. Și ce dă Sfîntu: înt-o gazetă românească citesc aci cum că năște „cercetători germani” or aflat taina problemelor noastre! Îi voarbă că la bătrâni înt-atăta li-i dă plin capu da amintiri da tăt felu, da nu pre le rămîne loc în creier veștilor noi, mai ales veștilor care pântru ii nu au importanță pre mare, bunăuară „anumite lucruri de care nu mai au nevoie”. No-amu, așe-m sîntăsc și io capu mneu: îi plin da amintiri pă care n-aș vre și le uit cât oi trăi și, băsamă, d-aceie le uit pă cile dăspră care știu bine că n-au nici o importanță da samă în viața me d-amu. Dăspră asta cam atăta, că n-aș vre să mă uit da datorie...

Înt-on uiașag, tă' din România, citesc aci cum că, indeva în Anglie, înt-o peșteră, (la noi i-i să zăce bārlog), să află cel mai veti loc da înmormântări, – unii zic că ar fi mai veti da zece mii da ani, și care o fost întis cam amu-s șasă mii da ani, – în care or fost îngropaț laolaltă oameni, muieri și prunci, tăț mici la statură, numa rare uări trăieau păstă cincizăci da ani și că măncau carne. Ctiar și dăspră sănătate lor să face amintire, spunându-să c-or suferit da dureri da dînt, or avut probleme da reumă și ce mai știu io ce. Io, ca om năpreceput în lucrurile aște, tăte le și cred, ba le aflu și-ntărăsante. Da' și mai întărăsantă-i „legenda” din care aflăm că cum o fo' dăscoperit temeteu aista veti, bunăuară cel mai veti din tăta Europa.

Să povestește că doi pruncași, vrînd să prindă on iepuraș, or fujit după iel, numa că odată iepurașu s-o ascuns înt-o groapă da dinapoie unui tufiș. La una ca asta, pruncii nu s-or lăsat păcăliți, ce or adus on cecan, or lărjit gaura peien care o scăpat iepurașu ș-or dat d-on bārlog plin da uasă da oameni.

Întâmplare-i șoadă, am pute zice că-i ca-n poveste, da' n-avem dîce să n-o credem, că doară una ca asta nu să poate „sue din jejet”. Da' dacă megheș, ș-atunci să merită s-o cunoștem.

Vă dorește sănătate cât mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Fotbal

Arbitraj românesc la finalul turneului mondial

Arbitrul Cristina Ionescu și „asistentul” Irina Mârț au condus, în premieră românească, ultimul act al unui Campionat Mondial de Fotbal Feminin, organizat în Statele Unite ale Americii.

Fapt îmbucurător că după arbitrajele scandaloase de care au suferit fotbalistii români la ultimele preliminarii ale Campionatului European din 2004, două românce au fost prezente în finala unei competiții mondiale. Finala dintre reprezentativele Germaniei și Suediei s-a disputat pe data de 12 octombrie, în apropierea orașului Los Angeles. Partida s-a terminat cu 2-1 în favoarea Germaniei, după un arbitraj mult contestat de suedezi. În timpul regulamentar, meciul s-a terminat cu 1-1, după care au urmat prelungirile și jocul trebuia terminat cu un „gol de aur”, sau cu lovitură de departajare. În minutul 98, Cristina Ionescu a acordat o lovitură liberă în favoarea fetelor din Germania,

care folosindu-se de oportunitate au marcat direct. Secunda Irina Mârț și-a îndeplinit rolul fără nici o greșală, dar centrarea a mai ezitat în două faze discutabile, neacordând nici un penalty pentru cele două reprezentative. Cu toate că cele două românce au fost alese pentru conducerea celui mai valoros turneu al lumii, în România ele nu au fost lăsate nici măcar pe linia de tușă a Diviziei A. Cristina și Irina au călcat doar pragul Diviziei B.

De-a lungul carierei, cele două arbitre au avut parte de tot felul de întâmplări inedite. Înainte de a pleca la Campionatul Mondial, fetele au acceptat să povestească în ProSport întâmplări mai puțin obișnuite din cariera lor. Ele și-au amin-

tit cum reacționau președinții de club în momentul în care aflau că brigada pe care urmau să o aibă la meci este formată din femei: „Ne sunau să ne întrebe când ajungem în oraș, să trimită pe cineva să nu ne rățacim și să ne aducă flori, că doar suntem fete”, a povestit amuzată Cristina. „Avansuri ne fac și cei din tribune, dar acest lucru a devenit o obișnuință, nu ne mai miră”, a completat-o Irina. Ultima pățanie trăită de fete s-a consumat la Sf. Gheorghe, când au condus un meci din Divizia B, chiar după terminarea partidei: „Gazdele au uitat, ori s-au prefăcut că uită, că suntem fete și au intrat peste noi în vestiar. Bineînțeles că eram dezbrăcate. Dar cred că au fost dezamăgiți că nu au apucat să vadă prea mult, pentru că am început să țipăm la ei”, și-au amintit arbitrele, de pe acum cu renume mondial.

Un meci prea amical

După ce Naționala României a ratat calificarea la EURO 2004, sâmbăta trecută a fost nevoită să joace o partidă de pregătire în compania selecționatei japoneze. Confruntarea programată, din cauza transmisiei de televiziune din Japonia tocmai la ora prânzului, a adus un joc lent, plictisitor. Nici una dintre cele două formații n-au forțat un ritm mai apropiat nivelului la care sunt capabile să joace cele două formații. Atmosfera de pe Stadionul Dinamo, în care s-au adunat în jur de 5.000 de spectatori, a semănat mai mult cu o serbare câmpenească decât cu un meci de fotbal. E adevărat, confruntarea nu avea nici o miză. Japonezii antrenati de Zico, marele fotbalist brazilian al anilor '80, au venit după un turneu de pregătire obositor, iar jucătorii români au fost debusolați de ora neobișnuită în Europa, pentru un meci de fotbal. Rezultatul final de 1-1

oglindește perfect atmosfera călduță. Din partea gazdelor a marcat Adrian Mutu, în urma unei mari gafe de portar, rezultatul final fiind stabilit în a doua parte a jocului.

La sfârșitul săptămânii s-au încheiat și luptele din preliminariile pentru EURO 2004. Norvegia a învins cu un scor modest de 1-0, selecționata Luxemburgului, iar Danemarca a remizat cu

Foto: Mediafax

1-1 în Bosnia. Astfel din Grupa a 2-a s-au calificat cele două formații nordice. Norvegia va juca două meciuri de baraj cu Spania.

Cupa Prieteniei din județul Bihor

La 10 octombrie, la Apateu s-a organizat Cupa Prieteniei pentru școlile din localitățile cu populație românească. De această dată nu au participat la competiție școlile din Săcal și Jaca. Ca norocul, timpul frumos de toamnă a creat condiții prielnice pentru întrecerea sportivă, astfel partidele s-au disputat fără neplăceri. La finalul întâlnirii, directoarea școlii gazdă, Vad Erzsébet a înmănat premiile câștigătorilor. Iată clasamentul celor trei categorii de fotbal-băieți și handbal-fete:

Băieți, clasele 5-6: 1, Apateu; 2, Pocei; 3, Darvaș.

Cel mai bun portar: Alexandru Rimóczi. *Cel mai bun jucător de câmp:* Daniel Sarca.

Băieți, clasele 7-8: 1, Pocei; 2, Apateu; 3, Bedeu.

Cel mai bun portar: Tiberiu Leu. *Cel mai bun jucător de câmp:* Ioan Sabău.

Handbal, fete: 1, Pocei; 2, Apateu.

Cel mai bun portar: Florica Gal. *Cel mai bun jucător de câmp:* Henrieta Havasi.

V. J.

Pagină realizată de Ștefan Crâsta

Nadia Comăneci în videoclipul lui Celine Dion

În urmă cu câteva zile, Nadia Comăneci s-a deplasat la Las Vegas pentru a-l sărbători, împreună cu soțul ei Bart Conner, pe managerul lor, Paul Ziert. Cu acest prilej, Nadia a onorat și invitația cântăreței Celine Dion, care o invitase mai demult la unul dintre concertele sale. După spectacol, Nadia și Celine s-au întâlnit și s-au cunoscut mai bine, artista mărțurindu-i româncei că o admiră din copilărie și că este idolul ei. Ca o dovadă a aprecierii sale, Celine Dion i-a propus Nadiei Comăneci să joace, alături de ea, în videoclipul urmă-

toarei sale piese, „Je t'aime encore”. Primind acceptul Nadiei, s-a grăbit să declanșeze imediat producția acestuia. Astfel, Celine Dion și-a convocat urgent echipa de producție și la 10 octombrie clipul s-a și turnat, în decorul spectaculos de la Caesar's Palace, în Las Vegas, cu Nadia Comăneci în rol de „special appearance”. Altfel, Nadia a primit cu bucurie vestea că prietenul ei, Arnold Schwarzenegger, a câștigat alegerile pentru postul de guvernator al statului California și i-a transmis acestuia un mesaj de felicitare.

Scrimă

Succesul românilor la Havana

Delegația de scrimă a României a ocupat locul cinci în clasamentul pe medalii al Campionatului Mondial din Cuba

Cei mai valoroși reprezentanți ai școlii de scrimă din România se pot mândri că au obținut o „recoltă” bogată la Campionatele Mondiale din Cuba, întreceri care s-au încheiat la 12 octombrie, tricolorii reușind să-și treacă în palmares patru medalii. Performanța realizată prin Dorina Mihai (aur la sabie), Mihai Covaliu (argint la sabie), Roxana Scarlat (bronz la floretă) și reprezentativa feminină de floretă (bronz în concursul pe echipe), a ridi-

cat delegația română pe locul cinci în topul general pe medalii, la egalitate cu puternica selecționată a Franței, care a realizat aceleași rezultate. În ultima zi a întrecerii de la Havana, echipa feminină de sabie a României a fost la un pas de o nouă surpriză, dar a capitulat în finala mică în fața Azerbaidjanului, cu scorul de 45-29, și a ratat medaliile de bronz. În penultima zi a Mondialelor de la Havana, reprezentativa masculină de sabie, formată din Mihai Covaliu, Constantin Sandu, Alin Lupeica și Dan Găureanu, a obținut locul șapte, în timp ce echipa feminină de spadă a terminat competiția pe locul opt.

Următoarele meciuri

18 octombrie (sâmbătă)

Mátészalka-Giula Termal	14.30
Szeghalom-Bátania	13.30
Pocei-Jaca	13.30
Kismarja-Săcal	13.30

19 octombrie (duminică)

Micherechi-Gyomaendrőd	13.30
Aletea-Nagyszénás	13.30
Ibrány-Leta Mare	14.00

Ultimele rezultate ale echipelor de fotbal

Campionatul NB II. Giula-Kazincbarcika	2-0
Campionatul NB III. Leta Mare-Szakoly	0-1
Campionatul județean, Bichiș, div. I. Szabadvány-Micherechi	1-1
Bátania-Gádos	3-1
Campionatul județean, Bichiș, div. II. Gyula II-Aletea	2-0
Campionatul județean, Bichiș, div. III. Nagybánhegyes-Leucushaz	0-2
Chitighaz-Medgyesegyháza	1-5
Campionatul județean, Bihor, div. III. Săcal-Pocei	1-5
Jaca-Bihartorda	2-3

ROMÂNIA

Luni 20 octombrie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.20 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Caravana premierelor (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Surprize, surprize... (R) 12.30 Ultimul stinge lumina! (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Telesciclopedia (R) 14.30 Pro Patria 15.00 Kronika 16.00 TVR în Direct – dialog cu telespectatorii 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.25 Știri 17.25 Ochiul magic 17.55 Duelul diamantelor 18.00 Jurnal 19.00 Iartă-mă! 20.00 Teatru în serial. Adio, Europa! 21.00 Mașina de tocat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesioniștii 23.30 Film. RPM 1.00 Jurnal (R) 2.00 Film Londra mă ucide! 3.45 Corect! (R) 3.55 Profesioniștii (R) 4.50 Serial (R) 5.40 Teleshopping (R).

Marți 21 octombrie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.20 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Spectacolul lumii (R) 9.30 Teleshopping 10.00 TVR în Direct (R) 10.30 Agenția de plasare (R) 11.00 Profesioniștii (R) 12.00 Serial. (R). Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Vector III. Magazin științific 14.00 Alege viața! 14.30 Kronika 16.00 TVR în Direct – dialog cu telespectatorii 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.20 Știri 17.55 Duelul diamantelor 18.00 Jurnal 19.00 Festivalul filmului tău. Dispari în 60 de secunde! 21.00 Mașina de tocat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Poveste fără sfârșit 23.30 Film. Piscina lui Hugo 1.10 Alege viața! (R) 1.40 Jurnal (R) 2.40 Film (R) 4.15 Ochiul magic (R) 4.45 Serial (R) 5.40 Teleshopping.

Miercuri 22 octombrie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.20 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Vector III (R) 9.30 Teleshopping 10.00 TVR în Direct (R) 10.30 Agenția de plasare (R) 11.00 Poveste fără sfârșit 12.00 Serial. Destine secrete (R) 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Aventura sunetelor 14.00 Convingeri 15.30 Controversele istoriei 16.00 Serial. TVR în Direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.20 Știri 17.55 Duelul diamantelor 18.00 Jurnal 19.00 Film. Proprietara 21.00 Mașina de tocat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Nocturne 23.30 Film. Lacrimile cerului 1.15 Vector III (R) 1.45 Jurnal (R) 2.45 Film. (R) 4.20 Controversele istoriei (R) 4.50 Serial (R) În mintea lui Herman 5.30 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Joi 23 octombrie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.20 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Controversele istoriei (R) 9.30 Teleshopping 10.00 TVR în Direct (R) 10.30 Agenția de plasare (R) 11.00 Nocturne (R) 12.00 Serial. Destine secrete (R) 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oamenii ca noi 14.00 Akente 15.30 Filiera drogurilor 16.00 TVR în Direct – dialog cu telespectatorii 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.20 Agenția de plasare 17.55 Duelul diamantelor 18.00 Jurnal 19.00 Telecinemateca. Jezebel 21.00 Mașina de tocat 22.00 Jurnal (R) 22.30 Tragerile Joker și Loto 5/40 22.40 Garantat 100% 23.55 Film. Îngerul răzbnător 2.05 Jurnal (R) 3.05 Film (R) 4.45 Serial (R) 5.40 Teleshopping.

Vineri 24 octombrie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.20 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Filiera drogurilor (R) 9.30 Teleshopping 10.00 TVR în Direct (R) 10.30 Agenția de plasare (R) 11.00 Iartă-mă! (R) 12.00 Serial (R) Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 EURO Police 14.30 EX Libris 15.30 România politică 16.00 Intere general 16.55 Sănătate pentru toți! 17.25 Agenția de plasare 17.55 Duelul diamantelor 18.00 Jurnal 19.00 Ultimul stinge lumina! 19.30 Film. Familie de polițiști 21.10 Duelul diamantelor 21.20 Concert Paula Seling 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Taverna 23.00 Profesioniștii (R) 1.00 Ultimul stinge lumina (R) 1.30 Jurnal (R) 2.30 Filiera drogurilor (R) 3.00 Film (R) 5.10 Sănătate pentru toți (R) 5.40 Teleshopping.

Sâmbătă 25 octombrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 8.00 Întâlnire de basm 9.00 Teleshopping 9.15 Debut 50 plus 10.00 O vedetă populară 11.00 Spectacolul lumii 11.30 Caravana premierelor 12.00 Lumea-n care trăim 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Drumul spre glorie 13.30 Recorduri ridicole 14.30 Internațional Herald Tribune 15.00 Ora Olimpici 15.30 Drumul spre glorie 16.00 Spectacol – eveniment Pavlo Virskii 17.00 Telesciclopedia 18.00 Jurnal 19.00 Film. Apollo 11 20.35 Duelul diamantelor 21.40 Jurnalul de noapte 23.00 Film. Noriega, alesul zeilor 1.00 Drumul spre glorie (R) 2.00 Jurnal (R) 4.00 O vedetă populară (R) 5.00 Corect! (R) 5.10 Debut 50 plus (R).

Duminică 26 octombrie

6.00 Universal credinței 7.30 Desene animate 8.30 Jocul plantelor 9.00 Jurnal 9.00 Dincolo de hartă 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Cafeneaua politică 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Drumul spre glorie 13.30 Fotbal, meci din Campionatul Național 15.30 Serial. Vorba lui Jim 16.00 Bravissimo! 18.00 Jurnal 19.00 Serial CSI- Investigatii 19.55 România 1..și strada 20.00 Drumul spre glorie 21.00 Minutul 91 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Tragerile Loto 6/49 și Noroc 22.25 Film. O lecție pentru profa de istorie 23.10 Tezaur folcloric (R) 1.10 Jurnalul de noapte 2.10 Cafeneaua politică (R) 3.10 Internațional Herald Tribune 3.50 Bravissimo! (R) 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

TVR

Luni 20 octombrie

6.00 Remix (R) 7.00 Telegurnal 7.30 Arca lui Noe (R) 8.00 Natura (R) 8.30 Serial (R). Memoria cârților 9.00 D'ale lui Mitică (R) 10.30 Film puzzle (R) 11.5 Veni, Video, Vici! 11.30 Zestrea românilor 12.00 Știri 12.15 Piersic show (R) 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Atlas (R) 15.30 Eco – Magazin 16.00 Știri 16.10 Serial. Saint Tropez 17.00 Cântece și ovații de nuntă 18.00 Serial. Miracole 19.00 Telegurnal 19.30 Auto Club 20.00 Serial. Rauzan 21.00 Teatru. Gin Rummy 22.45 Serial. Mafia din Sankt Petersburg 23.45 Veni, Video, Vici! 24.00 Telegurnal (R) 0.30 Serial (R). Saint Tropez 1.20 Film (R). Cei trei mușchetari 3.05 Serial (R). Mafia din Sankt Petersburg 4.00 Auto Club (R) 4.30 Știrile serii 5.00 Eco (R) 5.30 Medalion de interpret (R).

Marți 21 octombrie

6.00 Cântece și ovații de nuntă (R) 7.00 Telegurnal 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Serial (R). Rauzan 9.15 Tonomatul DP 2 11.30 Top sport (R) 12.00 Știri 12.15 Magazinul studiourilor teritoriale 13.00 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Documentar 16.00 Știri 16.10 Serial. Saint Tropez 17.00 Documentar 18.00 Serial. Miracole 19.00 Telegurnal 19.30 Puls 2003 20.00 Serial. Rauzan 21.00 Film. Toți oamenii sunt muritori 22.45 Serial. Polițiștii de la „Blue Murder” 23.45 Veni, Video, Vici! (R) 24.00 Telegurnal (R) 0.30 Serial (R). Saint Tropez 1.25 Film (R). Toți oamenii sunt muritori 3.00 Serial (R). Polițiștii de la „Blue Murder” 4.00 Documentar 4.30 Știrile serii 5.00 Ferma (R).

Miercuri 22 octombrie

6.00 Documentar (R) 7.00 Telegurnal 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Serial (R). Rauzan 9.15 Tonomatul DP 2 11.30 Constituția din 2003 (R) 12.00 Știri 12.15 Rugby 14.15 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Conferința de presă 16.00 Știri 16.10 Serial. Saint Tropez 17.00 Documentar 18.00 Serial. Miracole 19.00 Telegurnal 19.30 Acces la succes 20.00 Serial. Rauzan 21.00 Film. Aventurile locotenentului Sharpe 23.00 Eurofotbal 24.00 Telegurnal (R) 0.30 Serial (R). Saint Tropez 1.20 Film (R). Aventurile locotenentului Sharpe 3.05 Eurofotbal 4.00 Semne (R) 4.30 Știrile serii 5.00 Conferința de presă (R).

Joi 23 octombrie

6.00 Documentar (R) 7.00 Telegurnal 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Serial (R). Rauzan 9.15 Tonomatul DP 2 11.30 Acces la succes (R) 12.00 Știri 12.15 Magazinul studiourilor teritoriale 13.00 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Club Aventura 16.00 Știri 16.10 Serial. Saint Tropez 17.00 Ultimul țar 17.00 Serial. Miracole 19.00 Telegurnal 19.30 Insolit 20.00 Serial. Rauzan 21.00 Film. Unchiul din America 23.00 Serial. Nemuritorul 24.00 Telegurnal (R) 0.25 Serial (R). Saint Tropez 1.15 Film (R). Unchiul din America 3.00 Serial (R). Nemuritorul 4.00 Club Aventura (R) 4.30 Știrile serii 5.00 Pescar hoinar (R) 5.30 Atlas (R).

Vineri 24 octombrie

6.00 Ultimul țar 7.00 Telegurnal 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Serial (R). Rauzan 9.15 Tonomatul DP 2 11.30 Insolit (R) 12.00 Știri 12.15 Magazinul studiourilor teritoriale 13.00 Desene animate 14.00 Documentar 15.00 Autostrada Banilor 15.30 Centre istorice 16.00 Știri 16.15 Diplomatic club 17.00 Via Sacra 18.00 Serial. Miracole 19.00 Telegurnal 19.30 Barometru 20.30 Semne 21.00 D'ale lui Mitică 22.00 Film. Șoferul de autobuz 24.00 Telegurnal (R) 0.30 Diplomatic club (R) 1.15 Film (R). Șoferul de autobuz 3.00 Autostrada Banilor (R) 3.30 Documentar (R) 4.00 Centre istorice (R) 4.30 Știrile serii 5.00 Barometru (R).

Sâmbătă 25 octombrie

6.00 Via Sacra (R) 7.00 Lecția de privat 7.30 Serial (R). Miracole 8.30 Conjugând verbul „a ști” 9.00 Generația@ 10.00 Top sport 10.30 Ora fără catalog 11.30 Concurs de fidelitate 12.00 Serial. Sabrina 12.30 Atenția se cântă! 14.00 Film puzzle 14.45 Documentar 15.45 Aleea cu Ghimpi 16.00 Televiziunea, dragostea mea 17.00 Serial. Saint Tropez 18.00 Serial. Stăpânul animalelor 18.45 Telegurnal 19.00 Fotbal 21.00 Film. Sânge pentru sânge 22.40 Serial. Identitate greșită 23.30 Concerte 1.15 Fotbal (R) 2.00 Serial (R). Saint Tropez 3.00 Serial (R). Stăpânul animalelor 4.00 Documentar (R) 5.00 Ora fără catalog (R).

Duminică 26 octombrie

6.00 Între cer și deșert 7.00 Pescar hoinar 7.30 Medalion de interpret 8.00 Ferma 9.00 Natura 9.30 Desene animate 10.00 Arca lui Noe 10.30 Serial. Mărul lui Newton 11.00 Clubul Ancuței 11.30 Film serial. Viață de căine 12.00 Serial. Sabrina 12.30 Casa mea 13.00 Atlas 13.30 Răscruci 14.00 Piersic show 15.45 Aleea cu Ghimpi 16.00 Documentar 17.00 Serial. Saint Tropez 18.00 Serial. Stăpânul animalelor 18.45 Telegurnal 19.00 Vacanță la Roma 20.00 Serial. Cracker – psihologia crimei 21.00 Film. Fandango 22.45 Remix 0.45 Telegurnal 24.00 Televiziunea, dragostea mea (R) 1.00 Aleea cu Ghimpi (R) 1.15 Film (R). Sânge pentru sânge 3.00 Serial (R). Cracker 4.00 Răscruci (R) 4.30 Știrile serii 5.00 Între cer și deșert (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

20 OCTOMBRIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

21 OCTOMBRIE, MARȚI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 OCTOMBRIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanspremiera „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

23 OCTOMBRIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană (serial de dr. Alexandru Ardelean) 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

24 OCTOMBRIE, VINERI (redactor: Victoria Cozma)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.55: Avanspremiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

25 OCTOMBRIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

26 OCTOMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afara de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calyppo, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

22 octombrie 2003 (mtv ora 14.25)

Reluare: 25 octombrie 2003 (m2 ora 11.15)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Emisiunea difuzată comunității românești din Ungaria va transmite un interviu cu Maria Gurzău Czeglédi, directoarea Liceului Românesc „N. Bălcescu” din Giula. Instituția planifică, din anul 2004, introducerea unui an pregătitor, ca opțiune, pentru elevii care nu au cunoștințe suficiente de limba română, pentru studiile medii. Într-un alt reportaj se va prezenta în fața telespectatorilor noua directoare a căminului cultural din Micherechi, Ana Cioca Czesznak.

Realizator: Ștefan Crâsta

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 20 octombrie 2003

16.00–16.30 EVAntai 16.30–16.40 Zona IT 16.40–17.30 Teleaudiența 17.30–18.00 Știri regionale.

Marți, 21 octombrie 2003

16.00–18.00 Banatica (Emisiune în limba germană) 16.30–17.30 Spații subiectivi 17.30–18.00 Știri regionale.

Miercuri, 22 octombrie 2003

16.00–16.30 Banatica (emisiune în limba maghiară) 16.30–17.00 Rural XXI 17.00–17.30 Meleaguri de cântec 17.30–18.00 Știri regionale.

Joi, 23 octombrie 2003

16.00–16.30 Banatica (emisiune în limba sârbă) 16.30–17.00 Pe fază 17.00–17.30 Lege pentru toți 17.30–18.00 Știri regionale.

Vineri, 24 octombrie 2003

16.00–17.30 Clubul de vineri 17.30–18.00 Știri regionale.

Sâmbătă, 25 octombrie 2003

16.00–16.30 Cântecul de acasă 16.30–17.30 În prelungiri 17.30–18.00 Știri regionale.

Duminică, 26 octombrie 2003

16.00–16.30 Magazinul copiilor 16.30–17.00 Film documentar 17.00–17.30 Locuri cu povești 17.30–18.00 Musica Viva.

Sponsorul nostru

Emisiunea în limba română
24 de ore din 24
pe 756 kHz

Rezolvarea rebusului din pagina a 8-a:

Cher 1946; Michael Jackson 1958; Elton John 1947; Britney Spears 1981; Barbra Streisand 1942; Robbie Williams 1974.

Unitate prin diversitate Uniunea Europeană

Întrebări, teme permanente:

- ❖ Ce ne așteaptă în Uniunea Europeană
- ❖ Aderare – avantaje și dezavantaje
- ❖ Euroregiune – colaborare transfrontalieră
- ❖ Cetățean european – multicultură, multilingvism

Program radiofonic: 20 octombrie, luni – ora 19.00

Reluare: 26 octombrie, duminică – ora 19.00

– Kossuth URH: 66,29 MHz și 66,14 MHz

– Frecvențele posturilor teritoriale

Un concurs despre limbă, tradiții și neam

– Tezaur românesc, ediția a VI-a, 10 octombrie 2003, Giula –

FOAIA
românească
17 OCTOMBRIE 2003
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Laura Martin, Rita Pátcaș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichis și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2003: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.